

Mesečnik za odjemalce Vydrove
tovarne hranil v Pragi VIII.

Letnik IX.

Predplačati se ne more.

1. oktobra 1912.

All veste, kaj po zimi najboljše diši?

Kaj preganja žalost in napravlja židano voljo? Kaj tekne kot jed in diši kot pijača? Uganite! To je pač taka zastavica, za katero ne razpisujemo nikake nagrade, ker jo lahko vsakdo reši. To je namreč naš malinov grog in naši izvrsti oblati: destinke, dezertke in masleni oblati. Veliko je Vas že, ki ste se prepričali o njihovi dobri, neizrekljivi kakovosti, a zraven je še nekaj tudi takih, kateri jih še — k lastni škodi — niso okusili. Torej, dragi prijatelji, kdor je zamudil, naj se požuri, naroči si naše nedosežne oblate in mi Te zagotavljamo, da boš tako z oblato kakor z nami popolnoma zadovoljen. Veste pa tudi, kaj najboljše sodi k našim oblatom?

Vydrov malinovi grog! Ta preganja žalost in napravi, da se čuti človek kakor v rožicah. Namesto čaja, le eno čašico groga pred spanjem; če je mrzlo, potem se prijetno zagreješ, če pajetoplo, tudi izvrstno diši. Ta pijača ugaja pač ob vsaki priložnosti, ž njo postrežeš vselej gostom, naj jih že pričakuješ, ali naj pridejo nepričakovano.

Ali veste zdaj, kaj po zimi najboljše diši? Za to si naročite nemudoma Vydrov malinov grog in Vydrove raznovrstne oblate.

**Steklenice
Vydrovega
malino-
vega
gropa
2 K.**

Zimska doba se bliža, pridna gospodinja se tedaj ob pravem času pobriga, da ima za kuhinjo preskrbljeno zalogo in da preskrbi za zimsko dobo novi jedilni listek. Kuharice gospodinjice, ojačite se, mi Vam ne moremo pomagati. Mi ne izdelujemo nobenega pripravka za rezance, odcejane nudeljne, polnjeno teletino, iz česa se „v petih minutah napravi jedilce, ki si ga želimo.

Mi Vam v ta namen ponujamo izvrstno blago, namreč naše juhine konzerve. Ne silimo gosdodinj, da napravljajo vsak dan juho iz naših konzerv, take nepoštene reklame ne poznamo. Večina naših odjemalcev ima malodane vsak dan najbrže govejo juho, ta se lahko napravi na različen način; kaj takega Vam seveda ne moremo ponuditi, ker iz naših konzerv se napravljajo le tako imenovane bele, zgoščene juhe. A te juhe so imenitne za izpremembo. Kuharica namesto kuhanega mesa napravi lahko kako pečenko, namesto goveje juhe pa pripravi juho iz naših konzerv. Po zimi pa se napravi izvrstna juha brez truda tako za južino kakor za večerjo, naše juhine konzerve so za to najbolj pripravne. Pet minut zadostuje, da gospodinja napravi za svojega moža in za svoje domače prav okusno jed iz naših juhinih konzerv, treba jo je le primerno osoliti, drugega ni treba. Ena porcija zadošča za okrožnik izdatne goste juhe, ki je zraven jako okusna.

Zdaj pošiljamo cenjenim odjemalkam juhine konzerve v škatljicah po 25 kockah vseh vrst, namreč: grahovo, gobovo, lečno, rižev in rezančno. V vsaki kocki je vsebina za eno porcijo. Ali pa si naročite škatljico $\frac{3}{4}$ kg., v kateri je le ena vrsta kock z juhinih konzervami, ki si jih ravno želite, teh je tudi 25 porcij dotične juhe. V tem slučaju pa kuharica sama lahko odloči, kako velike in kako goste porcije želi imeti.

Bomo Vam, ljube slovenske gospodinjice, jako hvaležni, ako vpeljate v svojih domačijah naše juhine konzerve. Smo popolnoma uverjeni, da bote z nami zadovoljne.

**Pojdite z
menoj.**

gospod,

pozabili ste si
naročiti

„VYDROVKO“,
to dobro žitno kavo!

V SLADKEM JARMU.

V mestu Slavkovu se je ob času pustnih veselic jasno razvidelo, da tam manjka moškega spola. Seveda pri tem nimamo na mislih tistih starikev gospodov, temveč one, ki imajo gibčne noge za ples, zraven pa so mladi, žihavni in kratkočasni, z eno besedo, ki so prijetni v družbi in sposobni za ženitev — takih je tam manjkalo.

A ravno ta vrsta moškega spola se je v Slavkovu manjšala bolj in bolj, dočim je ondi bilo toli zalih in manj zalih gospodičen, plavolask in črnotask v vseh stopinjah mladosti (kajti ženske nikdar niso stare), bogatih in manj bogatih, ki so vse strastno rade plesale in še strastneje bi se rade omožile. Seveda so tudi v Slavkovu, kakor po drugih slovanskih mestih, bila razvedrilna društva. Bila je tam „Čitalnica“, shajališče imenitnejših, tako imenovanih „zgornjih 10.000“, ki so imeli svoje društvene sestanke „Pri belem orlu“. Tudi pevska, sokolska in druga društva so tamkaj bila, več vendar ni mogoče zahtevati, a vsa ta društva so bolehalo za isto onemoglostjo, da ob pravem času niso imela plesalcev.

Končno je zasvetila rešilna zvezda na društvenem onebju Slavkova. Okrajnemu sodniku je višja gosposka odločila v pomoč novega gospoda pristava. Njegovega prihoda se je veselilo veliko Slavkovčanov. Mestni očetje so v njem pričakovali pomočnika zoper župana, ta pa ga je zopet hotel pridobiti zase zoper nje. Mladi gospodje so si ga lastili za taroke in keglanje, mlade dame so upale, da v njem najdejo zaželenega plesalca, končno pa matere so ga že prej smatrale kot najboljšo partijo za snubitev njihovih hčerá. „Pomisli, gosp. pristav postane enkrat lahko c. kr. deželni svetovalec,“ je nekoč zašepetala Dvornikova Lenka svoji najboljši prijateljici, ta pa je zopet pobožno menila: „Moj Bog, kako lepo se to sliši: soproga dež. svetnika“.

„Ali poje?“ — „Kako le pleše?“ — „Ali je zdaj moderno plesati bolj hitro ali počasi?“ — „No, saj „on“ bo že prav znal.“

Z nasmevom se je vpletla v ta pogovor tretja prijateljica, Anica Vogrinova: „Kaj pa, dekleta, ali bi ne bilo smeha vredno, ako bi bil ta rešilni angel že oženjen ali vsaj zaročen?“ Toda na to se je vsula nanjo cela ploha vznemirljivih vzdikov, zaradi tega pa je bila Anica lahko mirna, ker sama je že bila na tistem zaročena z nekim mladim domačim trgovcem.

Pričakovani dan je končno napočil in pristav Slavec je obhajal svoj prihod v Slavkov. Takoj drugi dan je s cilindrom na lepo počesani glavi obiskal mestne odličnjake, da se jim predstavi. Dejstvo, da se je vozil v kočiji in ni hodil k tem obiskom peš, se je povsod smatralo kot imenitno in gosposko, a tudi drugače je daleč nadkrilil vsa pričakovanja. Njegovo lepo ime in prikupljiva zunanost sta bili prijeten priboljšek za nameravano poroko. „Lej, lej! Slavec se imenuje!“ je vzdihnila neka

gospodična. „Res ljubko ime! Tako se pač ne imenuje nihče v našem mestu.“

Ko je bila prva veselica, katere se je pristav Slavec udeležil kot marljiv plesalec, ni ga bilo človeka, ki bi ga ne hvalil, tisti pa, ki niso bili istega mnenja, so vsaj previdno molčali.

Toli zanimiva za matere še ni bila dosihmal nobena veselica, saj so takrat morale opazovati, s katerim dekletom „on“ največ pleše, katero najbolj odlikuje.

Pravzaprav niso se mogle popolnoma izpoznati. Morebiti z davkarjevo Liziko? Ali „on“ se je šolal z njenim bratom, za to sta si bila nekoliko znana ter sta prisrčneje med seboj občevala. Ne, ne, zbog tega še ni treba nikakih skrbi, matere so lahko še upale. Zraven pa so pridno tuhtale ter se posvetovala tudi s svojimi možeki, kako bi gospoda pristava priklenile bolj na se in na svojo rodbino.

Medtem so malodane vsa slavkovska dekleta dobila novo obleko, tako da g. Mejač, edini trgovec s konfekcijskim blagom v mestu, si je veselja roke drgnil, ko je premotril zalogo svojega blaga. Dà, to leto ne bo mu treba razglasiti, da bo prodajal za nižje cene, da dobi prostor za novo robo. Njegova zaloga se je znatno zmanjšala in ker je natanko znal, kdo je pri njem kupil, kdo pa ne, opomnil je svoji ženi, da bi gospa davkarica naredila prav, ako bi Liziki tudi kupila novo obleko, dokler še ima kako blago. Naj to tedaj pošepeta ob prihodnjem damskem sestanku davkarjevi gospej na uho.

Čeravno je to naročilo Mejačeva gospa izpolnila vestno, Lizika vendar ni dobila nove obleke. Plesala je še dalje v stari, vzlic temu pa je izgledala lepša kot vse druge našopirjene mestne krasotice, ki tega seveda niso hotele pripoznati ter niso mogle razumeti, zakaj se pristav Slavec suče le okoli neznatne Lizike, dočim so Lavra, Avrelija, Hijacinta in bogve kako so se že imenovala, bile mu drage volje na razpolago.

Mestni očetje, pravzaprav matere in hčerke, so mu na čast uprizarjali domače veselice in pristav Slavec je bil v istini središče sezone. Potrpežljivo je šel tja, kamor so ga povabili. Toda, ko je stvar trajala že dva mesca, se je končno naveličal vsega tega ter se z raznimi izgovori izmuznil in odtegnil iz tega šundra in hrupa.

„Moramo ga nekaj časa pustiti pri miru, da se odpočije,“ so rekle zdaj matere. „Preveč na enkrat je pač nezdravo,“ in so razodevale resne skrbi za njegovo zdravje. Toda, kako bi osupnile, kako bi se bila njihova skrb in dobrohotnost izpremenila v jezo, ako bi znale, kje in kako pristav Slavec trati svoj dela in truda polni čas. Gospodu Slavcu se je namreč v prijazni sobici pri davkarjevih zdelo udobneje in bolj veselo, kakor v razsvetljeni plesalni dvorani. Ondi, v prijetno zakurjeni sobici, ko so snežinke plesale okoli oken, mu je ugajalo najbolj, zlasti ker mu je dražestna Lizika postregla vselej s čašico malinovega groga. Pri davkarjevih so ga vselej prijazno in z veseljem sprejeli. Izprva njemu samemu

še ni bilo čisto jasno, zakaj tja zahaja toli rad. Drage volje se je pomenkoval z g. davkarjem, domača gospa mu je vselej postregla s kakim prigrizkom, a najbolj ga je tja vlekla — kar si je v srcu tudi že nekoliko priznal — simpatična postavica brhke Lizike. Ne tajimo več! Pristav Slavec se je do ušes zaljubil v črnolaso Liziko. V njeni bližini se je čutil toli srečnega, zlasti ko mu je ob hladnih zimskih večerih ponudila čašo groga, ki mu ga je navadno sama pripravila. Priložnostno je pač povpraševal, kako se napravi tako okusna pijača, a šegavo dekletu ni hotelo povedati. Lizika mu je nasprotno še nagajala, češ, da je to očarovna pijača, torej naj le pazi in je preveč ne pije, da se ne izgubi. A pristav Slavec ni maral za opomin, zato je bil neki večer res — izgubljen, začaran.

Ko mu je namreč Lizika hotela natočiti tretjo čašo, prijel jo je za roko ter vprašal, ali hoče celo življenje biti ob njegovi strani, ali hoče postati njegova ljuba žena. Lizika ni imela poguma, še manj pa volje, reči „ne“! Sreča je zablestela v njenih ljubkih očescih in, pogledavši ga nežno, je dejala: „Lej, da sem te začarala s svojo pijačo.“

„Res da, sladka čarovnica,“ se je smejal pristav, „res si me vklenila v svoje sladke verige, v sladek jarem. Ali zdaj mi vendar povej skrivnost svoje pijače?“

Urno mu je pokazala pred oči neko steklenico. „Beri!“ je dejala — „tri steklenice Vydrovega malinovega groga si izpil.“

„Na, najbrže jih izprazniva skupaj še več,“ je odgovoril z blaženim nasmevom Slavec ter objel svojo praktično ljubimko, pozneje pa je vesel in srečen nosil sladki jarem, v katerega ga je Lizika vjela.

ZA GOSPODARJE IN GOSPODINJE

Danci so imenitni gospodarji. Iz cele Evrope prihajajo kmetje k njim gledat in učit se, kako se gospodari. Na Danskem ima zemlja tako imenovane državne kočarje. Država da denar za zemljišče in kočar mora v teku določenih let plačati državi dolg. Kako se na Danskem gospodari, naj bo za primer kočar Karol Rasumsen. Ta človek je začel gospodariti leta 1900. Prej je delal po kmetijah, najprej je služil za hlapca, potem je bil dninar. Oženil se je z modrim, pametnim dekletom, ki mu je prinesla 400 K dote. Leto 1900 je dobil državno posojilo na 3 odstotne obresti in si je kupil gospodarstvo s štirimi jutri zemlje (12 korcev). Delal je pridno, varčeval in gospodaril, da ima danes že skoro

ves dolg poplačan in si je pred par leti prikupil še tri korce travnikov, tako da ima zdaj 5 jutrov zemlje. Popravil je hišo in pristavil nekaj gospodarskih poslopij. Rasumsen ima pet otrok; cela družina živi skoro le od tega, kar se pridela na gospodarstvu. Zdaj ima vedno 3—4 krave dojnice, 1 prasico, 2 prešiča za krmljenje, 20—30 kokošij in enega majhnega ruskega konjička. Danski kočarji ne delajo in ne orjejo s kravami, ampak imajo majhne žilave konjičke. Navadno ima vsak po enega in kadar je treba, zložita se dva soseda skupaj in delata s konji zdaj na enem, zdaj na drugem posestvu. Rasumsenove krave dojnice mu dajejo na leto poprečno 3500 l. mleka in potrebujejo čez 100 meterskih centov repe na leto, mimo zrnatega krmiva, malo sena in skoraj nič slame. Rasumsen goji skoro na pet korcih svoje zemlje repo, korenje, peso itd. za krmivo svojih krav. Vsak, kdor ima malo zemlje, bi moral tako delati in prehranil bo lahko precej glav goveje živine. Taka krma je najzdravejša in za kočarja ob enem najcenejša. Seveda treba zemljo dobro obdelati in pognojiti. Leta 1911 je dobil Rasumsen od svojega gospodarstva 2815 K. In sicer za mleko 1296 K, za govejo živino 367 K, za prešiče 894 K, za krompir, slamo in jajca 118 K, osebno je zaslužil 140 K. — Stroškov pa je imel: za zrnata krmiva 837 K, za umetno gnojenje 150 K, za semena in podobno 70 K, za davke 70 K, za obresti na dolg 340 K, za družino 300 K, raznih stroškov 60 K, vsega skupaj 1827 K stroškov. Ostalo mu je torej čistega v enem letu 563 K. Če bi krmil svoje krave z rezanco, bi moral imeti najmanj še enkrat toliko dojnic, da bi mu dajale toliko mleka in najmanj trikrat toliko zemlje za travnike in laze. Tudi naši kočarji bi morali poskusiti gojiti repo, peso, korenje itd. za krmivo goveji živini. Morda bi imeli dobiček.

*

Stare, zapackane tintarnice se lahko očistijo, če jih za par ur postaviš v skledico jesiha, da jih tekočina popolnoma pokriva. Tinta se popolnoma odmoči in tintarnica je čista, kakor nova.

*

Slabokrvni otroci naj jedo mnogo jabolk. Jabolko ima mnogo železa in sode ter čisti kri od škodljivih kislin. Jabolko ima tudi nekaj fosfora, o katerem trdijo, da ima dober vpliv na možek. Meso, kruh, krompir, fižol, grah, bob so bogati beljakovin in oglohidratov, nimajo pa v sebi mineralnih soli ali pa le v zelo majhni, pičli meri. Te sestave ima pa sadje in zelenjava v obilju. Ljudje s slabo prebavo, gihtični in revmatični ljudje morajo posebno mnogo jesti zelenjave, salate in sadja. Kdor je mnogo sadja, ne bo trpel od žolčnih in mehurjevih kamenčkov in od drugih takih bolezni, imel bo zdrava jetra, zdrava čreva in želodec. Najzdravejše sadje so jagode. Jabolka, hruške, češplje, breskve, marelice in češnje imajo v sebi jabolčno kislino, ki probavo zelo podpira, grozdje ima v sebi vinsko in jabolčno kislino.

CVETKO GORJANČEV:

REKRUTOVE PESMI.

1.

Bil pri njej sem zadnjikrat.
Ah, sirota je jokala.
Šopek zvit iz nageljnov in
rožmarina mi je dala.

Oh adijo, svetle nočke,
ceste bele — pajdašice,
misli sladke ve — sestrice,
oh adijo, bele kočke!

Oh adijo, mlada leta,
oh adijo, fantovanje,
oh adijo, zlate sanje,
in adijo, ti deklè!

Jaz imam že kovček črn
kakor rakev pretemnó ...
rožmarin svež — fantovanje
notri bom zabil na dno ...

2.

Mi fantje, kot hrastje orjaki,
pod suknjo soldaško gremó:
oj zbogom, vi mamica, očka,
ostani Bog, dekle, s tabó!

In šopek — korajža za trakom,
a žalostno nam je srcé,
na ustih nam vriski — veselje,
v očesih pa grenke solzé.

3.

Oj ti črni kovček —
rakev ti mrtvaška,
váte sem pokopal
leta tri soldaška!

V tebi vene šopek:
nageljček prerdeči,
v tebi se suši mi
rožmarin dišeči.

Pa čez leta tri bo
zopet čas napočil:
v srčno svojo kri te,
šopek, bom pomočil,

da se boš osvežil,
ker si zdaj uvenel,
da boš spet nanovo
kakor prej zelènel.

MILICA BORSTNIK:

□□□

VEČERNE SENCE.

Andrej je ostal sam doma. Zibal je bratca, ki je zaspal šele pod večer. Zunaj je kocnjal južen sneg. Nerodno so se lovili veliki in mehki kosmi po zraku: tako neokretno in veselo zapleše hudomušen starec z mlado nevesto. Andrej je sedel pri peči in zibal. Naenkrat se mu je zdelo vse čudno pusto in mrtvo. Stara ura je molčala — zjutraj jo je pozabil oče naviti — po hiši se je glasneje slišal ropot nerodne zibke. Docela se je zvečerilo. Iz kotov so se vile sence, tiho pošastno so se vile in Andrej je zagledal pred seboj obraz prav tistega utopljehca, ki so ga potegnili lani iz Krke. Takrat je bil z očetom na sejmu v Novem mestu. Dobil je lep rdeč pipec za 3 krajcerje — — — tisti obraz je bil ves objeden — — — pa novo pisano tračo mu je kupil oče. Kako ga je lepo grela po zimi okoli vratu in — grdo so se režale oči in naravnost v Andreja

so buljile — — — Andrej se je stresel in siloma ponavljal: „Strah je sredi votel, ob kraju ga pa nič ni.“ Korajžno je jel hoditi po hiši in glasno pripeval. Pel je, pa je napeto poslušal. Razložil je za seboj drsajoče korake — — — Glas se je stresel in obtičal v grlu. Ni se upal ozreti nazaj; sel je k peči in zatislil oči. Ko je tako mižal, pa je videl pred seboj vsepolno zvezd: modrih, zelenih, rdečih, rmenih; zlate in srebrne pa so se svetile lepše kot velika zvezda na zvoniku. Vse zvezde so se zavrtile in temina se je posejala z nebroy svetlimi drobcenimi pikičami, potem črtami, lisami — — — Andrej si je pomencal oči in vse se je zablisnilo: izginilo je vse in bliščeče kolobarje je gledal Andrej. Ves ta čas ga je nekaj mučilo, neka skrita radovednost in oči so pogledale velike in svetle po hiši. Vse je bilo temno in čudno tiho, tiho — — — V strahu se je sklonil Andrej v zibko in pritisnil k spečemu obrazku razgreta lica. Mali se je zganil in zajokal. Andreja je pomiril ta sitni jok, ki ga je sicer dražil. Mahoma se je domislil matere: „Dolgo jih ni — — — Očeta tudi ne — — —“ In zopet so se mu vsiljevale strašne slike: razsvetljena cerkev, drenjajoči ljudje so brez glave in tudi gospod pred oltarjem nima glave. Če zajde živ človek o polnoči tu sem, ga zmeljejo v solnčni prah — — — Tako je pravil Učnarjev Nace. Pa tudi o povodnjem možu. Zeleni oči ima in svetijo se kakor dve vešči v temni, pa otroke lovi — — — Nehote se je ozrl skozi okno. Tam daleč nekeje v temini, v kočevskih gozdih gori ogenj. Zdaj je majhen, da se komaj vidi, potem se prikaže dosti bliže in je velik kakor kres. „Dedec kuri“ — tako je dejal Nac in njegove sive oči so se preplašene razširile — — — Andreja je bilo strah, legel je na klop, si pokril s suknjo obraz in ves je drgetal. Dobršen čas je jokal in klical, klical in jokaj, pa matere ni bilo. Potem je zaspal — — — V veži je hipoma nekaj zaropotalo! Andrej se je zbudil in planil pokoncu. Vse je zavrisknilo v njem: „Mati so!“ Prišla je v hišo in prinesla s sabo vsepolno mrzlega zraka. Napravila je luč in strahovi so vsi zbežali. „Si že priden, Andrej!“ Vse je napolnil materin glas in v hiši je bilo prijetno, vse je oživel in gledalo Andreja s starim prijaznim in gorkim smehljajem.

MIRKO P.:

ŠTUDIJA.

Pred dvema letoma je bilo, ko se je poprijel nove službe. Shajalo se je težko, a šlo je vendar. Ves dan se je potil v pisarni, trudil se, izvrševal akte in druge učene stvari. Zvečer je ves truden zapustil pisarno, postopal je po drevorédu in premišljeval vsakdanje stvari. Po izprehodu je šel v gostilno „pri Levu“ ter ga večkrat pognal do poznega jutra. Pil je iz obupa. Z težkimi koraki je meril cesto proti domu, usta pa so mu dišala po vinu. Oblečen se zavalil na posteljo, da

prespi še ostale proste urice. To spanje, pa je bilo kratko prekratko za tako mladega človeka. Začetkoma je z lahkoto prenašal prečute noči, a pozneje se mu je pomankanje spanca poznalo bolj in bolj. Črni kolobarji so se mu napravili okolu očes, ki so zaspane gledale dnevno luč . . . Lica pa je prevlekla lahna rudečica, usodepolna rudečica jetike. Sam te rudečice še opazil ni, zdela se mu je nekaj vsakdanjega. Ali prijatelji ti so poznali to rudečico in si tiho šepetali: „Ječen je!“ Njemu seveda niso ušle te besede. Čudne so se mu zdele in vznemirjale so ga. Polagoma je opazil, da tam v prsih ni vse tako v redu, kakor bi moralo biti. Tiščalo ga je, kakor da ga pošast pritiska k zemlji, iz katere je bil vzet. Šele sedaj je umel besede, katere so si šepetali prijatelji. Ali vendar misel, da še ni vze izgubljeno, ga je krepčala . . .

Šel je k zdravniku in ga vprašal za svet. Zdravnik, dober mož, je potrdil, da je njegova slutnja resnična, a, da se lahko še vse popravi: „Samo na morje morate iti, mogoče, da ozdravite.“ Ga je tolažil proti svojemu prepričanju. On pa se je z novimi nadami v srcu podal od zdravnikovega stanovanja k šefu. Povedal mu je, kaj mu je zdravnik naročil, da ima jetiko in da si mora iti na morje iskat zdravja. Šef je videl, da je z njim tako pri kraju in mu je rad dovolil dopust . . . Poslovil se je pri prijateljih in odpotoval na jug . . .

Cvetela je pomlad in ves otok je bil podoben cvetki, plavajoči sredi neskončnosti. Tički so skakali po vejah, prepevali srebrno pesen, veseleč se tople pomladi. Sedel je na skali, pokajšljeval in nemirno strmел na morje . . . Tam na obzorju pa se je prikazala zdaj pa zdaj ladjica, belih jader, zmeraj večja je postajala, dokler se ni zasvetila v vsej svoji lepoti. Žarki zahajajočega solnca so obsevali njen beli krov in vesela lica brezskrbnih mornarjev . . . Gledal je ladjico in se spomnil svoje bolezni. Začetkoma je bila le kal zasejana v njegovo življenje, zdaj pa je rasla, postala veliko drevo in razprostrla korenine v vse ude njegovega telesa . . . Smrt je stala pred dumi, kmalu bo potrkala, a on je hotel živeti, saj je tako lepo to življenje na svetu; polno nad in spominov . . .

Mislil je na smrt, tisto kruto morilko človeštva; pregledal je svoje življenje od rojstva do današnjega dne . . . Burno je bilo to življenje; ono ga je pokopalo. Vstajale so mu pred očmi vse lepe in nelepe stvari. Spomnil se je svojih mladih let, ko je še gledal z očesom, polnim najlepših upov v svet . . . Njegovo lice se je zjasnilo, zadobilo je žar mladosti tiste največje sreče. Prešle so. Stopile pa so na njihovo mesto nove misli, polne obupa in žalosti . . .

Večerno solnce je tonilo, zadnje žarke je pošiljalo na krov ladje in na vedra lica brezskrbnih mornarjev . . .

On pa je zamišljen sedel na skali in z očmi iskal v daljavi njo . . . prošlo srečo.

FRANJO NEUBAUER:

NE SMEŠ.

Na glavi las ti črnih kras,
pod njim pa misli roj.
Ljubeče pogovarjajo
se misli te z menoj.

Pokrij jih s temnimi lasmi
in skrij jih pred menoj!
Ne smeš na mene misliti,
ne smem jaz biti tvoj!

—○—

JANKO:

PRIJATELJEM.

Nemara zgubil sem cilje,
nemara zgrešil sem pot,
in nikdar ne bodem „cenjen“
in nikdar ne bodem „gospod“ ...

Nikogar nimam, ničesar —
le v duši neba odsev
in hipe božanske, svete,
ko s smehom svatuje gnev.

Vi se radostite življenja,
a jaz sem z dušo sam —
in vendar za tisoč radosti
vam enega hipa ne dam!

□□□

IVAN STUHELJ:

POGLAVJE O VARČNOSTI.

Pride polom v gospodarstvu in gospodar se nahaja sredi stisk raznolikih dolgov. Presenečen stoji sedaj v skrbeh, ozira se nazaj v preteklost, išče vzrokov, ki so mu življenje tako nesrečno zavozljali. Našel pa bo krivde povsod drugod, samo pri sebi ne. A vendar lahko rečemo, da je v desetih slučajih devetkrat kriva lastna nebržnost in — neštedljivost.

Varčevanje je samo na sebi videti nekaj lahkega in prirodnega, saj ima človek v sebi prirojen tisti čut, da se ohranja in varuje v borbi za življenjski obstanek. Malokatera človeška lastnost se tako proslavlja v pregovorih, izrekih in pametnicah, kakor ravno varčnost. Starši svojim otrokom, sploh odrasli ljudje pridigujejo mladini dan za dnevom: „Bodite varčni!“ A čudno, zakaj rodeva nauk o štedljivosti tako malo sadu! — Ta nauki ni, kakor oni o lepem vedenju, ki si ga prisvojiš hitro in na lahek način. Štedljivost je krepost, in nje bistvo tiči v tvojih duševnih in telesnih močeh, ter se na zunaj kaže v tvojem značaju. Štedljivost zahteva samozatajevanja, pritrgovanja, duševne bistrosti, odporne sile, česar ne prenese vsak človeški organizem.

Promatrajmo nekaj točk v tem poglavju!

Kaj se pravi štediti?

Način varčevanja je dvojen: a) razne prihranke v denarjih skupaj skladati v glavnico, b) pritrgovati si pri vseh izdatkih, da so ti, kolikor mogoče najmanjši.

Prvi način varčevanja je pri vseh onih srečnih ljudeh, ki toliko posedujejo, da v svojem gospodarstvu brez skrbi gotove vsote odlagajo kot novo glavnico na obresti, v drugem načinu pa je varčevanje trda šola življenja vsem tistim, ki jim je usoda postlala trdo posteljo že takoj ob rojstvu, ali pa vsem onim, ki so doživeli po nesreči ali lastni krivdi gospodarski polom ter morajo stremeti za tem, da spravijo svoje gospodarstvo zopet

v ravnovesje. V tej trdi šoli življenja se nahaja največ zemljanov. Iz nje prihajajo nekateri prej, drugi slej, kot zmagoviti borilci, utrjeni v raznih neprilikah, v zatajevanju samega sebe. V nje je šinila energija življenja, ki jih usposoblja za pridobivanje. Nekatere pa — človeško življenje je pač kratko — dohiti poprej smrt, predno so se mogli izkupati iz težkoč življenja.

Kje se naj štedi?

Pred kakimi dobrimi dvanajstimi leti je mogočno završalo antialkoholno gibanje. In to še dalje valovi ter ima tu plimo, tam vseko. Tu se zapažajo uspehi, tam neuspehi. Slučaji iz življenja nam potrjujejo, da se je mnogo abstinentov zopet povrnilo k pitju alkoholnih pijač. Tej razpravi ni namen govoriti o napredovanju ali nazadovanju tega gibanja po raznih krajih in o njega vzrokih, a zatrditi imamo dvoje velikih zaslug, ki nam jih je prineslo to gibanje: da alkohol nima hranilnih moči, da brezmejno popivanje ne spada h kulturi, kakor je bilo nekdanje splošno mnenje. Poprej se je mislilo, da je popivanje po veseljaških družbah nekaj posebnega, znamenitega in imenitnega. Koliko mladih ljudi je padlo v žrtev temu predsodku, ker so se polagoma navajali pijanstva in zapravljivosti in so slednjič prišli v pogubo. Ta predsodek je izginil pri vseh razumnih ljudeh. Ko bi protialkoholno gibanje ne imelo nikakega drugega uspeha, je že ta neprecenljive vrednosti. Nekdanje se je mislilo, da so izdatki za pijačo nekaka življenjska potreba, da ti stroški, kojih se človek ne more otimati, v gospodarstvu nič ne izdajo. Ta ali oni je začel računati te izdatke, ki jih povzroča pijača, in prišel je do zaključka, da te na videz majhne vsote narastejo v lepa števila. Vzemimo si za primer tale vzgled: Mislimo si, da si prihraniš, ker se vzdržuješ pijače ali jo le zmerno zvišavaš, na dan po 40 h. To znaša na mesec 12 K, na leto 144 K, v 5 letih 720 K, v 10 letih pa že lepo vsotico 1440 K, brez ozira na obresti, ki bi jih donašal ta naraščajoči kapitalček. Vzemimo si še eden vzgled iz življenja preprostega delavca: Dninar je zapil od 20. do 35. leta svojega življenja vsak dan po 24 h, od 35. do 50. leta dnevno po 36 h in od 50. do 60. leta dnevno 16 h. Vzemimo svinčnik v roke ter izračunajmo, koliko je ta mož, ki po navadnih nazorih niti pijanček ni bil, zapil v svojem življenju. Čuditi se moramo tej vsoti, ki smo jo izračunili, kajti mož ni zapil nič manj nego vsotico 3869 K. Ta navedena vzgleda dovolj pričata, koliko si lahko prihraniš, ako se vzdržuješ alkoholnih pijač. Zato je odveč izgubljeni nadaljnjih besed.

Človek se hoče uveljaviti v družabnem življenju, zato gleda tudi na zunanji sij. To prinaša kultura s seboj in ne da se proti njej v tem oziru odoljevati. A le prerado se dogaja pri tem, da se prekoračujejo meje. V misel vzemimo samo obleko. Kako se dostikrat celo v nizkih slojih kosajo med seboj, kdo bo lepše oblečen. Nerazsodnik ne upošteva nauka, da, kar drugi lahko premore, je njemu težko ali celo nemogoče. Kakor povsod, je tudi tu najboljši pot — srednji pot. Ne nabavljaj si dragocenih

oblek, a vedno pa iz dobrega, trpežnega blaga. Kar pa imaš obleke, to pa čuvaj in varuj, krpaj in popravljalj. Ne zanemarjalj je, da ti je ne bo treba prekmalu zavreči. Tu je dosti hvaležnega dela našim gospodinjam. O tej točki bi se dalo še mnogo kaj povedati, a zabranjuje nam tesni prostor te razprave. Vsak dragocen nakit, bodisi zlatnina ali srebrnina, lišp na obleki, krasne sobne oprave, mora neoblagodarjen človek prepuščati imovitim ljudem.

Plačuj vse v gotovini! Kako koristna bi bila taka navada, ako bi bila vselej mogoča. Koliko sto in tisoč kron bi se na ta način prihranilo! Plačevanje po obrokih se je dandanes udomačilo tudi pri kmečkem narodu in ne samo pri stanovih z mesečno plačo; prišlo je v modo skoro povsod, saj ti agent pride v najskromnejšo kočo z obročno ponudbo na blago. Taki obročni dolgovci so že uničili marsikako malo gospodarstvo. Z obroki plačuješ namreč tudi visoke obresti, katerih ne čutiš, ker so priračunjeni v ceni blaga. Dostikrat seveda je tak obročen nakup potreben. Vzemimo si šiviljo ali krojača, ki začne delati na svojo roko, a nima sredstev. Tedaj mu zelo prav pride, da si kupi šivalni stroj na obroke. Tako si lahko vsak sam presodi, kje mu je tako odplačevanje ugodno. Kjerkoli pa ti je mogoče, izogni se obročnim nakupom, kajti z gotovim denarjem dobiš blago po primerni ceni in tako blago, kakor ti je povšeči. Kadar ti je neizogibno obročno odplačevanje, tedaj pa si daj določiti najnižje obroke, da jih boš lahko plačeval, da ostaneš pri upniku krediten človek. V pravilo ti bodi, da si na glavo ne navlečeš drugega obrokovnega dolga, dokler nisi plačal prvega. V dolge priti je lahka stvar, a iz dolgov izlezti je silno težko. Ti rastejo in rastejo. Zato je resničen pregovor o dolgu: „Začni me, a delaj se bom sam.“ Boljše je poprej si tuhtam kaj pritrpati, kakor pa pozneje trpeti v stiskah raznih dolgov.

Kje naj si še dalje privarčujem? Z lastnim delom! Dela, ki ga lahko sam opraviš, ne naročaj drugim ljudem, katere moraš zato plačati. To je velikega pomena v človeškem življenju, saj na pridnosti in marljivosti sloni vsako gospodarstvo, bodisi veliko ali majhno.

Bodi varčen tudi v drobnih stvareh! Razumne gospodinje so v tem oziru pravi mojstri. To je ženski naravi nekako prirojeno in nekatere so v tem varčevanju neverjetno iznajdljive. Baš zaradi tega so si zaslužile pregovor: „Pridna gospodinja hiši tri vogle podpira.“ Res, blagor hiši, ki ima tako gospodinjjo.

A pri varčevanju ne smeš biti preveč malenkosten. Varčevanje se slednjič stopnjuje na pridobivanje. To pa zahteva dostikrat gmočnih žrtev. In tu je treba poguma. Slabo namreč vozi v gospodarstvu, ki pri enem koncu lovi komarje, pri drugem pa izpušča — kamele.

Odkod pa prihaja nevarčnost?

Iz mladostne lahkomišljenosti. Dobrih vzgledov varčnih ljudi ne vidi mladina, pač pa posnema one zapravljalceve. V mla-

dem človeku, že v detinski dobi, tiči stremljenje, da hoče igrati ulogo odraslega človeka. Kakor hitro zasluži svoj prvi denar, se ž njim uveljavlja pri popivanju. Na ta način se navadi denar omalovažati, smatrati za stvar, ki naj le kroži med ljudmi.

„Čas je denar!“ Ta izrek so posebno oživotvorili Amerikanci, po katerem se ravnajo dostikrat s kruto brezobzirnostjo. A lep je in prekorišten, ako ga postavimo na plemenito podlago. Človeško življenje je kratko, to vsi dobro vemo, a ž njim ne računamo in ne razmišljamo mnogo o tem. Vzemimo si majhen primer iz preprostega življenja: Učenec dopolni 14. leto in zapusti ljudsko šolo. Pomisli naj, da v treh letih se mora česa izučiti. Star bom tedaj 17 let. Bom imel že kaj prihranjenega? Postanem izučen pomočnik. Dopolnim 20. leto. Morda bom vojak. Tri leta gredo za pridobivanje v izgubo. Hočem potem postati samostojen? Bom li imel že svoj lastni kapital v ta namen, ko prekoračim starost od 23—30 let? Ustanovim si lastno ognjišče? Bodem-li imel zato dosti glavnice?... Tako si človek lahko za vsak stan napravi v mislih svoje cilje, za katerimi mora stremiti, ako hoče praktično živeti.

Varčnosti se je treba zgodaj vaditi.

„Besede mičejo, zgledi vlečejo,“ pravi pregovor. Pa pri štedenju ne zadostuje niti prvo, niti drugo. V življenju naletavamo na starše, ki so svoje otroke vedno učili v štedljivosti in so jim bili v tem tudi najlepši zgled. A navzlic tem zlatim naukom in prelepemu zgledu so postali otroci neštedljivci ali celo zapravljevci. Ti pač niso čutili, kako sta si oče in mati s samozatajevanjem, pritrgovanjem, v znoju in trudu polagoma pridobivala svoje imetje. Zato se morajo otroci vaditi štedenja v dejanju. Kako jih je treba k temu navajati? Najprvo je gledati na to, da skrbno pazijo na obleko, knjige in vse druge stvari, ki jim pridejo pod roke, da jih ne kvarijo lahkomiiselno. Kako pa naj ravnaajo z denarjem? Kako krasne uspehe rodi otroška štedljivost, vidimo najbolje v šolskih hranilnicah tujih držav, kakor v Švici, na Švedskem in Danskem. Nekateri vzgojitelji so proti takim hranilnicam, češ, da se na ta način pri nežnih otrokih vzbuja preveč pohlep po denarju, da se ti dostikrat po nepoštenem potu dokopavajo do denarja, samo da bi čim več naložili v hranilnici. Kakor je vsa otroška vzgoja silno težka, tako se mora tudi tukaj paziti, da se otroci drže v pravih mejah. Ako hočemo otroke praktično vaditi v varčnosti, jim moramo prepustiti denar v roke. Največ si otroci pridobijo novčičev po darovih. In ti bi postali za otroke naravnost pogubni, ako bi starši ne skrbeli, da se ti novci zopet po nepotrebnem ne izmečejo po prislovi: „Kakor došli, tako pošli.“ Oni nadzorujejo, da se novci shranjujejo in le polagoma porabljajo. Največ veselja napravlja otrokom denar, ki so si ga prislužili z delom ali s kako storjeno uslugo. Ta denar je v resnici njihov, sami so si ga pridobili. Zato je dostikrat umestno, da tudi starši otrokom nagrade kako delo z novčiči rekoč: „To delo, ki sem ga vam odkazal, ste lepo in

hitro izvršili, zato dobite vsak po toliko krajcarjev.“ Otroci bodo na ta način tudi cenili delo ter se naučili, da delavnost vzdržuje človeka. Prihranjeni denar pa naj otroci nalagajo v pošno hranilnico, v domačo posojilnico ali šolsko hranilnico, ako se nahaja v dotičnem kraju. Ako pa otroci shranjujejo denar pri starših, naj jim izplačujejo tudi male obresti, sicer se kmalu naveličajo takega vlaganja.

Otroci se na ta način navadijo samostojnosti, ki jih vodi do pridobivanja, katero je v vedni zvezi z varčevanjem. Štedljivost je krepost, ki daje izpodbudo in pogum, da se z novim pridobivanjem množi imetje.

Številka, velika mogočnica v gospodarstvu in gospodinjstvu.

Število kaže svojo mogočnost v življenju. Ni čuda, da si je stari modroslovec Aristotel postavil število za temelj svojemu filozofskemu sestavu. In številka kot pismen izraz števila ti pokazuje realno življenje v vsej jasnosti.

Kolikrat se je v življenju temu ali onemu zameril prijatelj, ki mu je govoril odkrito besedo. Isto tako je tudi s številko. Odkrita prijateljica je, zato se je ljudje boje in izogibljejo. Človeku je nekako v naravi vteleseno, da se boji gotovosti ter raje plove v nekakem poluspanju, med upom in strahom. A kaj hasne, nekega dne stopi številka pred te in kot odkritosrčna prijateljica ti z nenaličeno besedo pove stanje tvojega gospodarstva. „Tako je in nič drugače!“ ti reče naravnost v obraz. Ti se zgroziš nad nje trdo besedo, a nič ti ne pomaga. Vodi te nazaj na vsa zmešana pota tvojega gospodarstva, ti razodene vse zmore in pogoške, ki so postali usodepolni za tvoje gospodarstvo.

Ni baš predmeta v ljudski šoli, kojemu bi se posvečalo toliko časa in toliko pažnje kakor — računstvu. A kako malo se računa v poznejšem življenju! Z vso sigurnostjo ti marsikak srednješolec reši najtežjo matematično nalogo, a kako malovredno se mu zdi pozneje računanje v domačem gospodarstvu. Nikdar bi ne bilo toliko gospodarskih polomov, ako bi se hoteli nekoliko več baviti z gospodarskim in gospodinjiskim računanjem. Ni ga tako malega gospodarstva, da bi ne bilo vredno, da bi se vodilo malo knjigovodstvo, ter v ta namen natančno zapisovali stroški in dohodki po dnevih in mesecih, potem pa celoletno primerjali z dohodki in izdatki. Tu ti številka natančno pokaže, kje so stroški preveliki in dohodki premajhni. Nato pa je treba premisljevati, kateri stroški se lahko omejijo in kateri dohodki se lahko povečajo. Samo malo zatajevanja je treba, pa ti bodo izginili nekateri stroški, malo napora, pa se ti bodo dohodki povišali. Ako se ti tudi od kraja ne bo poznalo velikega napredka, imel boš vsaj ravnotežje med dohodki in stroški.

Kako bi marsikdo dobil strah pred nepotrebni ali malopotrebni stroški, ako bi tuintam napravil čisto preprost račun: Izdam, recimo, 5 K za kaj nepotrebne, tedaj moram imeti na

strani 100 K glavnice, če računam obresti po 5%. Teh 100 K pa nimam na strani, tedaj sem moral za nepotrebno reč vzeti 5 K od svojega premoženjskega kapitala. Obremenil sem svoje imetje za 5 K. Dalje vzemimo slučaj, da sem imel prvi mesec primanjkljaja 10 K. Ako ne skrbim, da bo ta primanjkljaj izginil tudi v naslednjih mesecih, tedaj bom imel koncem leta nič manj nego 120 K primanjkljaja. To so mala števila v teh primerih, ki pa neznano hitro rastejo.

Red mora biti povsod, najbolj pa v denarnih zadevah.

Čuden pojav je v človeškem življenju, da dostikrat zelo bistroumni in bistrovidni ljudje, bodisi iz izobraženih stanov ali iz preprostih slojev, nimajo nikakega smisla za domače gospodarstvo. To so ponajveč ljudje z živahno domišljijo. Svet pa jih izkorišča in ti bistroumni izkoriščanci zagazijo dostikrat v bedo, da se za svoj živ dan več ne izkopljejo iz nje. To dejstvo zapažamo zlasti v življenju pesnikov, kojih sanjavnost se ne more strinjati in skladati z resničnostjo in resnobo življenja. Ta znak, rekel bi lahkomišljenosti, je zapažati sploh v čudi slovenskega naroda, ki razmišlja in razmišlja, razglablja in modruje, jadikuje in se pita z nadami, naslaja se v lepih sanjah — prava pesniška duša — ne spoznava in ne ceni pa svojih moči, ki bi jih lahko obračal v svoj prid. Tu velja, kakor v vseh položajih našega življenja, oni stari rek, ki je bil z zlatimi črkami vdolben nad vrati grškega templja: „Gnôthi seavtón!“ Po naše se glasi: „Spoznaj samoga sebe!“

Brezvestnost.

Ob dirki.

Moj novi klobuk ste mi razstrelili, mene ste grozno ustrašili, zdaj pa zahtevate še denar?

Obogatel! možakar: V čem se pravzaprav razlikujem od kakega plemenitaškega kavalirja? Našega premoženju se drži naš pot in znaj, dočim se njegovega denarja drži le konjski pot.

JOSIP LOVRENČIČ:

MLADINA.

Vesela misel gre ti v svet in vname
se ti v blesteče cilje: Vse dosežem
in domovini plamen sreče vkrešem
in snamem križ ji težkih dni raz rame!

Kaj, če smehljaš filistra te objame,
ki pravi: Greha lepih sanj odvežem
te mladec, in na svojo čast prisežem,
da se enkrat z veseljem spomniš name!

Ti sama sebi zvesta greš svoj pot,
oči v jasnino, ki jo slutiš, hrepeneče,
in ni ti mar filistrski gospod,

ki vsmiljeno ti svoje nauke meče . . .
Deviza tvoja, mlada volja, vhod
skoz trdo temo v jasne dneve seče!

SLAVKO TABORSKI:

GOSPA LJUDMILA.

Ozka predmestna ulica je bila potopljena v globoko molčanje. Nerodni tlak je žarel v omotični vročini, okna so bila po hišah gosto zagnjena in gori na vrhu so se sklanjala poslopja drugo proti drugemu, kakor da jih zdajzdaj premaga dušecha soparica in si onemogla padejo v naročja. Tuintam je zavil iz sosednje ulice človek, se vstavil v senčnem kotu, se oddahnil in bežal dalje; žejna tihota je poželjivo posrkala glasove njegovih korakov.

Takrat se je streslo ozračje in šipe so polpritajeno zatrepetale. Za kratek čas je oživela mrtva ulica, okna so se odpirala in zaspani glasovi, polni radovednosti in razburjenja, so se križali v zraku.

„Ali ni nekdo streljal?“ — „Meni se je tudi tako zdelo.“ „Meni tudi.“ — „Meni tudi.“ — „Pa ne, da bi bilo tam gori?“ — „Ah, kaj še! Nemara se je kdo igral in v nerodnosti provzročil ropot.“

Čevljar Smola je izgovoril poslednje besede, se ozrl proti oknom, kjer je stanoval doktor Kost, pogledal na uro in se vrnil v delavnico. Za nekaj sekund je ulica zopet zadremala, okna so se zaprla in zagnila, slišati je bilo le glasove iz čevljarjeve delavnice in tupatam se je odzval petelin.

Gospa Ljudmila je bila trepetaje poslušala glasove, ki so bili oživeli na ulici. Beli prsti so se še krčevito oklepali samokresa in lepe oči, bolj polne globoke žalosti kakor nemira, so strmele zdaj na moža, ki je ležal ob njenih nogah in ki mu je bila ravnokar zaprla oči, zdaj na mesto, kjer se je temnordeča tekočina pomešala s svetlo sliko solnčnega žarka, ki se je bil prikradel med zavesami v sobo in se kakor blesteč meč zapičil

v tla. V poltemni sobi je bilo slišati razločno težko dihanje bujno razvitih prsi . . .

Nekaj trenutkov je tako sedela gospa Ljudmila na rdečem, žametastem naslonjaču. Potem se je zganila, kakor da se je vzbudila iz sanj, roka je izpustila orožje in pogladila lase, rumene kakor žito, s čela. Iz prsi se je izvil globok vzdih in v očeh je zablestela solza in polagoma zdrknila po gladkem, bledem licu. Tedaj je vstala mlada gospa, na čelu se je pokazala guba. Ljudmila je vzela robec, si obrisala solzo in odšla ven.

Čevljar Smola je sedel pri svojem delu ob odprtem oknu in gledal na ulico, ko je prišla mimo.

„Dober dan, gospa!“ je pozdravil kakor po navadi.

„Dobro srečo, mojster,“ je odgovorila in bilo ji je neprilično, da jo je nagovoril. Vendar se je prisilila in kakor navadno vprašala: „Kako je kaj? Ali je dosti dela?“

„Ej, že gre, že. Ampak hotel sem le reči, da bomo še danes imeli nevihto.“

„Tako, tako!“

In odšla je ven iz te ozke, zaduhle ulice tja, kjer je izza nizkega griča gledal zelen gozd proti mestu. — —

Med jelšami in topoli je ob bregu ribnika sedel suplent Krušec. Vzdignil je puško, ki mu je ležala na kolenih, pomeril, dvakrat se je zabliskalo, dvakrat zadonelo ostro in kratko, dvojica divjih rac se je zavrtela v zraku in padla med bičevje.

„Dobro ste merili, gospod Krušec!“

Suplent se je prestrašeno ozrl.

„O, milostiva gospa!“

Ni bilo dolgo to znanje med njim in gospo Ljudmilo, toda v kratkem času se je razvilo in postalo več, kakor so mislili ljudje in kakor sta si priznala sama. Suplent Krušec in dr. Kost nista bila prijatelja, ampak ko sta se sešla v tujem mestu in se spomnila, da sta eno leto skupno živela na Dunaju, se je med njima razplelo pogostno občevanje. Morda bi bil Krušec vkljub temu kmalu pretrgal zvezo s surovim, duševno tako neomikanim zdravnikom, da ga ni zadrževalo spoznanje njegove mlade gospé. Kmalu je spoznal njeno veliko nesrečo in kakor je čutil ž njo, tako je sovražil njega. Kolikrat se je zgodilo, ko je dr. Kost v ponočni družbi slačil svojo gospo in jo metal pred to umazano družbo, kakor se mečejo svinjam otrobi, kolikrat je hotel vstati in pobiti to surovo žival, za vedno zadušiti njegove umazane besede! Toda strah pred škandalom mu je branil, da bi dal duška svojim ogorčenim čutom, obenem pa je mislil, da je doma nemara drugače, da gospa Ljudmila niti ne ve, kakšen je njen soprog v resnici. Toda spoznal je, da je ta misel zmota, in odtlej se je ogibal dr. Kosta ter se zaradi tega tudi redko sestel z njegovo trpečo gospo, ker je bil prepošten, da bi njeno, četudi samo še navidezno čast izpostavil nevarnosti.

„Ločiti se mislim,“ mu je rekla nekoč ob takem slučajnem svidenju s tistim mirom, ki je obkrožal celo njeno osebo. „Samo ne vem, če bo šlo brez težkoč.“

„Šlo bo,“ je odgovoril Krušec, „če hočete dobremu odvetniku razkriti težke skrivnosti svojega zakona.“

Gospa Ljudmila se je zamislila. Torej vso svojo boleost, vse svoje trpljenje razkriti, celo svojo osebo razgaliti človeku, ki ji je popolnoma tuj in ne more imeti sočutja z njenim gorjem! Globok vzdih ji je zganil polne grudi:

„Torej molčati in trpeti dalje!“

Krušec je razumel: ni hotela izpostaviti razžaljene časti, da bi se kdo radoveden pasel nad njo in jo razžalil še bolj.

„Potem pa vas rešim jaz!“ je dejal krepko in navdušeno.

„Vem, kaj mislite,“ je odvrnila strogo. „Hočete ga pozvati na dvoboj. Toda, gospod profesor, jaz vam odrekam vsako pravico do moje osebe!“

Šla je in je trpela dalje.

In vse to njeno trpljenje je bilo Krušču pred očmi, ko je stala zdaj ob ribniku, lepa v svojem nedotakljivem miru kakor bela slika Madone.

„Dobro ste merili,“ je ponovila, „zakaj ne greste po svoj plen?“

„Predaleč je v bičevju,“ je odgovoril, „sicer mi pa tudi ni dosti do teh živali.“

„Potem pa sediva tu pod jelšo in jaz vam povem novico.“

Sedla sta in Krušec je vprašajoče vpri svoj pogled v njeno belo obličje. Pretekel je trenutek molčanja, nalahko so zatrepetale njene ustnice in čelo se je zatemnilo. Potem pa se je zgabila in mirno rekla:

„Napravila sem konec.“

Krušec se je prestrašil, toliko da ni skočil kvišku.

„Vi ste . . .?“

„Odvrgla to neznosno breme. Kaj hočete, ni moglo iti dalje.“

Krušec je molčal trenutek in neko močno, neznano čustvo za to ubogo trpljenje mu je zaplalo v prsih.

„O, Ljudmila, velika je morala biti tvoja boleost . . . Toda jaz te ljubim, Ljudmila, ljubim in te hočem rešiti.“

„Vedela sem to že dolgo, mladi gospod,“ je odgovorila z istim nepremagljivim mirom, „zato mi je ugodno, da sem vas našla v tem trenutku.“

„In zanesi se náme, Ljudmila, jaz te rešim, če bi se tudi uprle vse zlobne moči. Samo poslušaj me, pobegni z mano . . .“

„Ne!“ Čisto kratko je odvrnila in potem mirno pustila, da ji je Krušec z vročimi ustnicami poljubljal bele roke. Njeno oko se je vprlo v ribnik, v katerem so se zrcalile na eni strani jelše, na drugi smrekov gozd; na sredi ribnika je plaval na dnu kos neba s svetlim solncem v sredi in od gozda sem se je bližal

temán oblak kakor zmaj, vedno bližje, vedno bližje, z enim koncem je odtrgal kos solnca . . .

„Pustite me sedaj, gospod Krušec,“ je izpregovorila tedaj, „prišla sem sem, da se skopljem!“

„In kdaj vas vidim zopet, gospa Ljudmila?“ je vprašal suplent žalostno.

„Kmalu,“ je odgovorila smehljaje, „kmalu, če boste hoteli. Dotlej pa — zbogom!“

Podala mu je roko in čisto nalahko je vstrepetala pod njegovim poljubom. Obotavlja se je pobral puško in odšel.

Vse njeno trpljenje mu je bilo pred očmi do tega strašnega konca. In sedaj, kaj bo sedaj? Najrazličnejši načrti so se mu pletli v glavi: pobegniti kamorkoli, nekam daleč, in potem — o kako jo bo varoval, kako gojil in čuval, da ji niti sapica nesreče ne vznemiri življenja! Kako da ne bi tako lepo, nedolžno bitje moglo biti srečno?

Prišel je na vrh in pred njim se je prikazalo mesto z umazano meglo dima in prahu nad seboj. Tedaj mu je strašna misel stisnila srce, postal je in se ozrl nazaj.

Na sredi ribnika se je zibal čoln. Iz čolna se je blestelo nekaj belega, dvignilo se je, zazibalo in izginilo pod temnimi valovi.

Krušec je stal kakor okamenel, v glavi je čutil vulkan in prsi so se mu hotele razpočiti.

„Gospod profesor, gospod profesor! Ali niste videli gospe Ljudmile?“

Čevljar Smola je prihitel brez sape in se ozrl proti ribniku. Tam je še vedno plaval čoln in čevljar Smola je spoznal beli klobuk z velikimi rdečimi rožami . . .

Nebo se je bilo zagrnilo z gosto oblačno zaveso, v daljavi nekje je zadonel grom in težka kaplja je padla Krušču na lice kakor solza . . .

J. FERDO D.:

VOZNIK!

Poldan je zvonilo, ko je pripeljal do vrha hriba. Pred njim v dolini se je razprostirala pokrajina, lepa in rodovitna, da se ji ni mogel načuditi. Beli oblaki so viseli nad njo, kot bi bili privezani na nebu in z zelenimi gozdovi in z rodovitnimi polji je bila preprežena, da jo je bilo slast pogledati. Voznik je pobožno vzdihnil in pobesil glavo globoko doli na prsa. V svoji stari, obrabljeni duši je občutil lepoto narave, ki jo je gledal tu pred seboj.

„Bog, predober si nam in tem grešnikom, ki prebivajo tu doli,“ je pomislil v svojem srcu in zahotelo se mu je, da bi se mu zahvalil za to dobroto. „Namesto, da bi bili hvaležni svojemu dobrotniku, se zato še ne zmenijo. Uživajo dobrote tja v en dan, a ne vedo ne odkod in kaj.“

Razsrdil se je v svojem srcu. „Predobro se jim godi,“ je pomislil, „zato pozabijo na Boga. Kazni so vredni, kazni, kakršna je bila v začetku sveta, ko je voda poplavela ves svet.“

Dohitel ga je tujec. Prašna mu je bila obleka in čevlji, v rokah je imel debelo palico, na katero se je opiral. Bil je še mlad, toda lice mu je bilo razorano in marsikatera guba se mu je že poznala na temnem licu.

Zasmilil se je vozniku. „Kam si namenjen, človek,“ ga je sočutno vprašal.

Popotnik ga je pogledal, kot bi mu ne bilo prav, da ga izprašuje. „Kam sem namenjen? Kamor me pač ponese pot. Dosti velik je svet, da tudi jaz končno najdem svoj cilj.“

„Vidim, da ti je trudna noga in na čevljih se ti pozna, da si že mnogo prehodil. Stopi torej na voz, da si malo odpočiješ, kajti skupna je najina pot.“

Neznanec je snel z rame svojo malho in skočil na voz, voznik pa je šel peš ob vozu. Molčala sta nekoliko časa.

„Kakšni ljudje prebivajo tu v tej dolini?“ je vprašal neznanec.

„Kakšni ljudje? Hudobneži, kot povsod drugje. Ni jim mar Bog, od katerega imajo tako lepo in rodovitno dolino. Uživajo dobrote, ne da bi se vprašali: „Odkod imamo vse to? Grešniki.“

Voznik se je razvnel, neznanec pa se je zaničljivo nasmejal.

„Poženi, starec,“ je pripomnil, „drugače ti kljuse še zaspi.“

„Ne mudi se,“ je odvrnil voznik nevoljno, „toda, če ti gre prepočasi, stopiš lahko z voza. Svobodna ti je.“

„Ha, ha,“ se je nasmejal neznanec, „ta bi bila lepa.“ Prijel je palico in udaril po konju, da je ta prestrašen odskočil.

„Hudobnež,“ se je razsrdil voznik in stisnil bič v roki. „Nisi boljši od drugih, ki prebivajo tu po dolinah.“ Zamahnil je po njem z bičem, toda tujec je prej odskočil, se mu zasmehljivo zarežal in odhitel po prašni cesti.

„Nehvaležnost!“ je godrnjal voznik. „Pomoliš človeku prst, pa te prime za celo roko. Sprejel sem tega popotnega človeka k sebi na voz iz usmiljenja, kot pravi kristjan, a on mi poplača to z nehvaležnostjo. Taka je sedaj na svetu.“

Ozrl se je za tujcem. V daljavi ga je videl, kako je korakal po prašni cesti tja v en dan, brez cilja . . .

Suha veja.

Počil je z bičem in pognal hitreje . . .

RADIVOJ REHAR:

TIHO SO SANJE ŠLE . . .

Tiho so sanje šle,
ž njimi je šla boleost,
preko sto temnih cest
skozi srce.

Sanjala duša je,
tiho prišlo si ti,
tiho odšlo si ti —
moje dekle.

NATAKARJEVA POVEST.

V jeseni je bilo, v pozni jeseni, zdi se mi, da nekako v začetku novembra. Tisti stalni kavarniški gostje, ki so posedali poleti po cele popoldneve in včasih tudi čez polnoč zunaj na verandi, so se že vsi preselili v toplejše notranje prostore, in tako se je zgodilo, da sem sedel tisti večer čisto sam zunaj na verandi, če smem tako aristokratsko sploh imenovati ozek prostor pred kavarno, kjer se je gnetlo med posušenimi oleandri par nerodnih, ob robu že precej zarjavelih in obrabljenih miz. Tako sem sedel tam in gledal v kandelaber, ki je mežikal na vogalu, kakor da se posmehuje samotnemu gostu. Od juga je pihljaj še precej topel veter, a vendar nebo ni bilo oblačno, čiste in svetle so se smehljale zvezde iz višav, mesec pa je trubaduril še za obzorjem, da si se je rumenkast sij že dvigal više in više, celo robovi tistih streh, ki so mi branile in zastirale pogled v daljo, so se svetili kakor potrošeni s svetlim prahom. Čitati se mi ni hotelo, še tiste poltne in omladne slike ilustrovanih listov me niso zanimale, kakor da prebavljam bogve kako groznega moralnega mačka, da si sem sedel v resnici tam brez vsake važnejše misli, pač kakor človek, ki ne ve, kako bi preživel par dolgočasnih trenutkov. Zato sem pričel naposled skozi nezagrnjeno okno opazovati kavarniške goste, ki se jim, bogme, ni godilo dosti bolje nego meni. Dva plešasta gospoda sta kramljala v kotu in postrani škilila na bledikasto blagajničarko, ki je sedela za pultom kakor živa nezadovoljnost. Pri drugi mizi je sedelo par študentov, z zaspanimi, izpitimi obrazi, voda na mizi in temne kalute pod njihovimi krmežljivimi očmi so pričale, da se jim je godilo prejšnjo noč najbrže bolje. Ob biljardu pa se je leno pretegal plačilni natakár, brisal svoje debele prste ob servijeto, ki mu je visela ob strani in zdajpazdaj zazdehal tako odkritosrčno, da sem lahko videl celo vrsto njegovih črvivih zob. Še luči pod širokim stropom so gorele nekako medlo ali pa se je zdelo tako vsaj meni, ki so mi bile misli lene in težke kakor iz svinca.

„Dober večer, oprostite —“

Kakor da je zrastel iz tal se je prikazal izza oleandra, ki je stal tik ob moji mizi — nenadoma, da sem se ga skoro prestrašil.

„Prosim vas ponižno —“ in pomolil je pred me boječe svoj klobuk, pri tem pa je gledal v tla, kakor da se sramuje svoje ponižne in boječe prošnje. Njegov obraz je bil poraščen, suh in koščen, toda poteze v njem so bile pravilne in nekdanj morda celo lepe. Imel ni dosti čez petdeset let ali pa nič, kakor sem ga sodil po njegovem obrazu, dasi so mu lasje na temenu že zelo izpadali in tudi v bradi so se mu že svetili beli vlakni.

„Od kod pa prihajate?“ sem ga povprašal, kakor povprašam navadno vsakega popotnika ali berača, sam ne vem zakaj,

a vendar me ti ljudje zanimajo. Niso navadno tako napačni kakor so obsojeni, mnogo sem jih srečal in spoznal, ki jim je bila sreča vse življenje sovražna in nemila tako, da bi bil naravnost čudež, ko bi se bili ognili beraški palici. Seveda so med njimi tudi lahkomiselnosti, ki so si sami krivi svoje bede in nesreče, lenuhi, ki jim mrzi vsakršno delo, a da bi zaradi par izjem zaničeval in obsojal vso to žalostno družbo, se mi zdi, kakor če bi vrtnar zaradi par nebogljениh in velih rož poteptal ves vrt.

„Torej odkod prihajate?“

Pomolil mi je poselsko knjigo, ki je bila že precej zamazana in oguljena. Odprl sem na prvi strani, prebral njegovo ime in mu jo vrnil, ne da bi listal dalje, kajti tistikrat so se uprle njegove oči naravnost vame in njegovim ponižnim in odkritosrčnim pogledom sem verjel več ko desetim papirnatim izpričevalom.

„Jakob Trtnik ste torej, natak —“

Mož mi je prikimal, spravil v žep svojo poselsko knjižico in stal pred menoj ves plah kakor obsojenec, ki čaka težke obsodbe.

„Pokrijte se, Jakob Trtnik, saj ne stojite pred Bogom,“ sem ga opomnil in mož je res počasi potisnil na glavo svoj ozkokrajni klobuček.

„Pa kam ste namenjeni?“

Jakob Trtnik je skomignil z rameni in žalostno pogledal v tla.

„In tudi nocoj še nimate prenočišča?“

„Ne —“ mi je priznal.

Naenkrat se mi je zahotelo, da bi se razgovarjal s tem boječim človekom tako dolgo, da bi ga vsaj nekoliko prepričal, da bi moral imeti siromak brez vinarja na svetu isto pravico kakor bogataš z zlatimi žepi, zato sem mu primaknil stol in mu namignil, naj sede. Mož mi izprva ni veroval in je videl v meni bogve koga, ki ga samo izkuša in hoče nemara spraviti celo v zapor ali kakorkoli že, naposled je vendar prišel zelo boječe in se plašno oziral okrog, kakor da se boji bogve koga...

Ko je prišel natak in mu prinesel belo kavo in kruha, kar je Jakob Trtnik hlastno povžil, se je hotel prav tako naglo tudi posloviti in se že pričel zahvaljevati, toda jaz sem ga pridržaval.

„No, no, saj se vam nikamor ne mudi,“ sem ga povabil, naj še ostane — „ker pa prenočišča itak še nimate, je najbolje, da se oglasite v gostilni pri „Trampušu“ in povejte, da sem vas poslal jaz. On je moj stric in ima prenočišče za tujce, računal vam ne bo niti vinarja!“

Mož me je gledal nekaj časa začudeno, nato pa je zopet potegnul z glave svoj klobuček in se pričel ves srčen zahvaljevati.

„Žalostno je dandanes na svetu,“ mi je pričel tožiti — „še pri ljudeh svoje stroke ne dobi človek nikake podpore, o službi

pa ni niti govora. Star natakari in star p —, no, pa saj poznate ta pregovor. In resničen je, verujte mi! Jaz sem brez službe že dve leti.“

„Dve leti?“ sem se začudil. „Pa bi se poprijeli kakega drugega dela, v sili mora biti človek na vse pripravljen.“

„To je res,“ mi je priznal — „in jaz sem tudi že poizkušal, ali takega človeka, kakor sem jaz, se vsak nekako boji —“

„Kako to mislite?“ sem ga povprašal, ker resnično nisem vedel, kaj misli.

Jakob Trtnik je stisnil obrvi in ustnice, kakor da je zasenčil njegove misli kak neprijeten spomin in je zamahnil z roko.

„Ah, tako . . . če ima človek madež, mislim, da se ga vsak ogiblje kolikor more.“

„Ne razumem vas!“

Nato je zopet nekaj časa molčal, kakor da nekaj premišljuje, potem pa je dvignil glavo in mi pogledal naravnost v oči.

„Zdi se mi, da niste eden izmed tistih, ki obsodijo človeka, ne da bi ga poznali, in če vam povem, da sem prišel pred dvema leti iz ječe, kjer sem presedel dvanajst let, boste menda razumeli, da se me vsakdo brani v službo.“

Nekoliko sem sicer osupnil, a njegova odkritosrčnost mi je ugajala. Poleg tega je povedal to nekako samozavestno, kakor da se s ponosom spominja svojega jetništva.

„In verujte mi,“ je dostavil — „da se niti v ječi, niti zdaj, ko sem zopet prost, nisem še nikoli pokesal svojega zločina, ako je bil to sploh zločin! Meni se zdi, da ne, in kdor bi nosil tiste čase mojo dušo, bi čutil gotovo prav tako. Ampak ljudje so tako zaslepljeni, da obsojajo mnogokrat samo dejanje, ne da bi iskali in razmotrivali tudi povod in vzrok dejanja. Ah, kaj, kdo bi zdaj mislil na take reči,“ je naenkrat dostavil mrko in nagubančil čelo, kakor da so mu ti spomini neljubi.

V meni pa je rastla radovednost bolj in bolj, toda bilo mi je težko, ker se ga nisem upal preveč nadlegovati, kajti vedel sem, da je o stvari, ki se je človek nerad spominja, težko govoriti. So sicer ljudje, ki radi razkrivajo in zaupajo svoje težave in se čutijo celo nekako zadovoljne, ako se izpovedo sorodno čutečemu človeku, nasprotno pa nosijo drugi zopet svoje težke tajne globoko v duši in jih ne zaupajo nikomur, kakor da je s tisto nesrečo, ki so jo doživeli, umrla v njihovih srcih vsaka vera v prijateljstvo in sočutje. In med te sem prišteval tudi natakarija Jakoba Trtnika, dasi sem se varal. Njegov obraz je sicer res kazal neko temno hladnost in tudi njegove oči so gledale pred se s tisto težko mirnostjo, ki je lastna le ljudem, ki prenašajo molče tudi najhujše udarce. Ko pa sem nekaj časa molčal, se je ozrl po meni in natanko sem videl, da se mu je zožila tista tenka poteza v kotu ustnic v lahen nasmeh.

„Morda mi niti ne verujete?“ je izpregovoril in posegel zopet v žep, da mi najbrže dokaže s kakim uradnim papirjem, pa sem zamahnil z roko.

„Prav nič ne dvomin nad resnico vašega pripovedovanja in obžalujem vas —“

„Ah, kaj,“ me je prekinil — „me ni potreba obžalovati, kajti vse sem storil pri popolni zavesti, namenoma in tako pre-mišljeno, da se ni moglo zgoditi prav nič drugače kakor se je! In tega tudi nisem nikdar tajil, kako tudi, ko sem celo rad in z veseljem povedal, da sem storil res vse tako, kakor so mi brali iz obtožnice. Takrat sem pričakoval, da končam na visli-cah in bil sem čisto zadovoljen in pripravljen. Bogme, da bi bilo bolje, pa so modri in pametni ljudje pač odredili tako, da sem še danes sebi in drugim v napotje.

„Čudno,“ sem zamrmral brez vsake prave misli.

„Nič čudno,“ je povzel takoj. „Vi na mojem mestu bi gotovo ravnali prav tako.“

„Bogve, mogoče ne! Morda bi se dala stvar končati ali urediti na kak drug način,“ sem opomnil, Jakob Trtnik pa se je zasmejal skoro na glas.

„O, da, na drug način! Tudi jaz sem premišljeval tako, pa naposled sem prišel le vedno do enega in istega zaključka in konca, v katerega sem se naposled tudi vdal.“

„Odvisno je vendar precej tudi od človeške nature,“ sem opomnil. „Nekateri je bolj, drugi zopet manj razburljiv in vroče-krven. Ob istem dogodku ima lahko sto ljudi sto različnih ču-stev in misli.“

„Mogoče,“ je skimal — „tako daleč nisem mislil in če bi nemara tudi bil, bi bil storil prav tako kakor sem. Jaz sem bil že od nekdaj zelo rahločuten, še kot otrok, da, da, še kot otrok!“ je strastno pritrdil, kakor da se je spomnil nekaj zelo važnega. „Kaj pa je človek s trinajstimi leti drugega kakor otrok! In vendar je bilo v tisti moji mladosti že nekaj zrelega, kajti če pomislim — in tega se spominjam čisto natanko — kolikrat sem mislil na njo, se čudim še danes —“

„Na njo? Na koga?“ sem ga začudeno povprašal.

Jakob Trtnik je pogledal mrko v tla, nato je podprl glavo v dlan in spregovoril zamolklo:

„Takrat sem preživel najlepše dneve svojega življenja. Moj oče je bil rudokop in jaz sem bil edini otrok, stanovali pa smo v veliki rumeni hiši, ki jo je zidalo podjetje nalašč za rudarje. V tisti hiši je bilo otrok kakor gob po dežju, a jaz se nisem nikoli mnogo pajdašil z njimi, bogve zakaj ne, in to je posebno ugajalo Amaliji. Amalija je bila hči rudniškega nadpaznika in je stanovala skoro deset minut od naše hiše, kjer je imel njen oče tudi majhno posestvo. Takrat, ko smo se mi preselili v tisti kraj, je bila že razvita deklica, menda je imela baš šestnajst let in meni je njena družba ugajala, da sem jo težko pogrešal. Ali je bila to ljubezen? Zdi se mi, da ne, kako tudi, saj sem še sanjal o zakletih gradovih, o princih devete dežele in zakletih kraljčinah, ki so imele vse velike črne oči, dolge temne lase in belo polt kakor Amalija. Da, da, ona je bila kraljčina mojih

sanj in jaz sem bil princ devete dežele, ki sem jo moral reševati in se boriti za njo s strašnimi zmaji in kačami, pa premagal sem jih vedno in potem sem prišel k njej, ki me je v zahvalo objela in silno poljubila. Tako sem sanjal mnogokrat po cele poldneve, ko sem ležal v mehki travi blizu njenega stanovanja in zgodilo se je skoro vsaki dan, da je prišla k meni tudi ona. In potem sva čitala skupaj tiste pravljice, navadno mi je brala ona in jaz sem poslušal in gledal njene oči in ustnice, ki so bile prav take, kakor je bilo pisano v tistih knjigah.

„Ali verjameš v to zgodbo?“ me je vprašala nekoč in jaz nisem vedel, kaj bi odgovoril.

„Zdi se mi, da ne,“ se je zasmejala — „ampak tak princ bi vendar hotel biti, ali ne?“

Njen glasek je zvenel kakor napeta struna in jaz bi jo bil poslušal venomer.

„To bi hotel, ko bi bila ti kraljica,“ sem ji priznal boječe, a vendar sem se čutil nekako olajšanega, ko sem ji razkril svoje hrepenече sanje.

„In bi me rešil?“

„Bi —“

„In če bi me stražilo tudi sedem zmajev?“

„Tudi!“

„In potem?“ me je vprašala, jaz pa si nisem upal odkrito-srčno odgovoriti, pač pa mi je silila vsa kri v lice.

„In potem —“ je dostavila sama — „bi ti bila jaz zelo hvaležna in bi te prav lepo poljubila. Takole —“ in pri tem se je sklonila k meni, me krepko stisnila k sebi in me poljubila iskreno v ustnice. Takrat mi je zažuborelo po žilah in v prsih sem čutil nekaj silno nemirnega in prijetnega, a nje se skoro nisem upal pogledati.

„Ti me nimaš prav nič rad, Jakob,“ mi je očitala in meni je bilo hudo, ker se ji nisem upal povedati, da je kraljica vseh mojih sanj, pa saj je uganila sama in zopet in zopet so se pritiskale njene ustnice k mojim.

To se je potem ponavljalo vsako popoldne in mnogokrat sva sedela tam celo v mraku sama s svojo mlado srečo in svojimi lepimi sanjami, ki pa so kmalu minule.

Neko nedeljo je dobilo moje življenje čisto novo smer.

Očeta je obiskal brat, ki je imel v tujini precej veliko kavararno in med drugim pogovorom je prišla beseda tudi name in mojo bodočnost. In komaj je bilo omenjeno, bilo je že tudi sklenjeno, da me vzame stric seboj in se pri njem izučim kavarniške obrti. Mene je zadela ta vest huje od vsake nesreče, kajti moja prva misel je bila pri Amaliji, ki bi je potem nikoli več ne videl, poleg tega pa sem se tudi bal tako daleč od doma. Toda vse moje prošnje so bile brez uspeha, oče in mati sta bila s stricem ene misli, in tako so odločili, da drugi dan odi-

dem. Tisti dan je bila nedelja, a ob nedeljah se z Amalijo navadno nisva sestajala, ker je šla vedno s stariši kam na izprehod ali izlet, mene pa je tudi oče držal doma in tako se nisem mogel od nje niti posloviti. Pač sem se izmuznil ob mraku iz doma, tekel preko travnika tja doli proti Amalijinemu domu, a okna njenega stanovanja so bila temna, gotovo se je vrnila s starši pozno v noč, jaz pa sem odšel domov ves žalosten in potr. Bilo mi je, kakor da me je nekdo popolnoma onesrečil, mi po-teptal in uničil vse življenje in tistikrat sem pričel prvikrat pre-mišljevati o svoji bodočnosti. Toda videl sem tam v tujini sa-mo puščobo in dolgčas, niti enega veselega dne se nisem nadejal in za to mi je minula tista noč popolnoma brez spanca. In to je bila zadnja noč, ki sem jo preživel v tisti hiši, v tisti tesni spalnici, ki je nisem potem prestopil nikoli več.

Odšel sem s tricem in pričel živeti tisto življenje, ki se ga še danes nerad spominjam. Jaz do kavarniške obrti nisem imel nikoli veselja in dnevi so mi potekali dolgočasno in počasi ka-kor leta, no, naposled sem se udal v svojo usodo in nisem mi-slil več, da bi si izbral kak drug poklic. Svojih minulih brez-skrbnih dni sem se spominjal pač še čestokrat in tudi Amalijina slika je živela še vedno v moji duši. Mislil sem nanjo od po-četka skoro neprestano, a pozneje je spomin na njo res nekoliko obledel, pozabil pa je nisem nikoli. Peto leto potem pa je stric nenadoma obolel — v štirinajstih dneh smo ga pokopali. Nekaj svojega premoženja je zapustil mojemu očetu, kavarno in drugo pa meni in tako sem postal naenkrat samosvoj gospodar. Dasi mi je kavarna nesla lep dobiček, sem vendar vedno premišljeval, kako bi si uredil svoje življenje drugače. Čutil sem se vedno ne-kako nezadovoljnega, kakor da nečesa pogrešam. Toda kaj?! V denarnih stiskah nisem bil, nasprotno: kapital se mi je množil, ženil bi se bil lahko in mnogokrat sem imel naravnost lepo pri-liko, pa mi ni bilo do ženitve.

Tako sem živel to mrtvo življenje še skoro osem let, do-kler nisem srečal nekega večera nje, ki je bila vzrok, da so vse moje misli zopet oživele in se razmahnile v čisto mladostnem hrepenenju. Pomislite, kako čudna in zagonetna so pota člo-veškega življenja. Po toliko in toliko letih sem zopet srečal Amalijo — bila je igralka. Imela je sicer že čez trideset let, a meni se je zdela še prav taka kakor takrat, ko mi je brala po-vesti o devetih deželah in zakletih kraljičinah. Zdaj se mi je za-zdelo življenje zopet lepo in moja prihodnost še vse svetla in srečna, kajti tiste moje mladostne sanje so se zdaj izpremenile v silno ljubezen, kar sem ji tudi kmalu razodel. Daš sem ji več kot sem imel, da bi poplačala svoje neštete dolgove in tako je bilo dogovorjeno, da se v kratkem poročiva. Zgodilo pa se je nekega večera, ko je zopet prišla v kavarno z večjo družbo igralcev, da je pozabila na mizi svojo svileno torbico, v kateri sem našel pismo njenega — moža. Pismo je bilo pisano pred par dnevi, ko je bilo nekaj igralcev ravno na potovalnem turneju,

katerega se ona ni udeležila. Nastopala je sicer še vedno pod svojim prvotnim imenom, menda zaradi renomeja, ki si ga je pridobila v mladosti, v resnici pa je bila poročena z ondotnim komikom, s katerim sta me dogovorjeno skupno izžemala in varala.

Ko sem prečital pismo do konca, se mi je zdelo, da se je zgrnila od neba do zemlje velika črna zavesa in sredi te grozne temine se mi je režal ostuden, zasmehljiv obraz. Morda so se mi za hip res zmedle prestrašene in vroče misli, a kmalu nato sem se umiril, tako umiril, kakor da je umrlo v mojih prsih vsako čustvo, v mojih možganih vsaka misel — povsod samo tema in praznina in sredi te teme in puščobe moja nesrečna duša, samotna in brez cilja kakor odtrgan čolnič na daljnem morju. Najrajši bi se bil zasmel s tako strupenim smehom, da bi zamoril in uničil ta smeh vse, na karkoli sem nekdanj mislil s kakim lepim upom, potem pa so izginile celo te misli in prišel sem natanko pred tisto trgovino, dasi med potjo skoro nisem vedel, kam hitim. Tam sem kupil čisto nov samokres, potem pa sem se napotil domov in se nisem ganil iz sobe dva dni. Tretji dan sem odšel na njevo stanovanje, kjer nisem bil še nikoli. Ko sem pozvonil, mi je odprla, a še predno je mogla izpregovoriti kako laž, sem sprožil in jo zadel naravnost v usta. Takoj nato je pritekel iz njene sobe tudi neki moški, kakor sem zvedel pozneje, se nisem prav nič zmotil, kajti bil je njen soprog in tudi to pot sem meril imenitno. Pri obravnavi sem izvedel, da mu je krogla prebila lobanjo prav kakor sem želel in malo je manjkalo, da se nisem pred sodnijo vpričo vseh iskreno zahvalil zdravniku — izvedencu, za to izjavo. Na to so mi povedali, da sem zaslužil s tem svojim činom dvanajst let mirnega življenja. Ko je sodni predsednik razglasil to obsodbo, je šlo po dvorani nezadovoljno mrmranje, ki mi je še danes nerazjasnjeno: ne vem, ali mi je želelo občinstvo več ali manj, jaz sem pričakoval vešal, pa se mi v življenju niti ta želja ni izpolnila. No, mogoče je prav, kajti verujete mi, da sem v teh dveh letih, ko uživam zopet to žalostno svobodo, v marsičem izpremenil svoje misli. Svet je zloben, toda dobe se tudi dobri in plemeniti ljudje, komur pa je sreča sovražna, temu se izpremeni celo zlato v kamen. Tako je bilo z menoj, ki ne pričakujem od svojega življenja ničesar več. Parkrat se mi je že zahotelo, da bi vse skupaj končal, saj vrvi je dovolj in voda je zame, ki nisem plavač, na mnogih krajih dovolj globoka, pa sem se premislil in sedaj živim nekako iz radovednosti, kako me bo še bičala usoda do mojega konca.

Tako je končal Jakob Trtnik povest svojega življenja. In kakšen je bil njegov konec?

Tega žalibog ne vem, ker ga nisem videl nikoli več.

Pri izpraševalnem sodniku.

Sodnik: „Ali niste zaparili, da Vam hlapec pol leta krade iz kleti vino?“

Vinotržec: „To pač ni bilo mogoče, kajti ta lopov si svoj nos barval na belo . . .!“

Veščakinja (v galeriji slik).

Ona: „Res, to je preimenitno! Kdo pa je le napravil?“

On: „Sloveč slikar N.“

Ona: „Ali, ljubi moj, za to jaz ne vprašam, tamveč za živiljo, ki je tej dami na sliki napravila tako lepo obleko, to me zanima!“

□□□

KMET PAHOM.

Prosto po Levu Tolstem.

Ležal je pod pečkom svoje izbe ter se obračal ko kura po ražnju. Ni mogel spati, da si se je vrlo trudil, da bi zaspal.

Zdihoval je le venomer: „Oh, kako srečni so bogataši, ki imajo veliko zemljišča. A jaz, siromak, imam samo vogliček zemlje, a še ta ni moj, ampak občinski. Prepustili so mi ga milostno, dobro vedoč, da bi jim bil sicer docela na brigi. Oh, ko bi bil vsaj vrag tukaj, takoj bi se mu zapisal, da bi mi le pomogel do tolikega zemljišča, kakor daleč moje oči nesó!“

Vrag je pa bil baš skrit za pečjo. Skočil je brz predenj ter rekel: „Naj velja; seži mi v roko, pa skleneva kupčijo.“

Kmet je ob vragovem dotikanju takoj zasnul. Neslo ga je daleč stran v kraljestvo sanj. A vrag mu je pokazal tam daleč za Uralom veliko, prosto ledino. Pokazal mu je tudi pot tja ter mu dal potrebnega denarja.

Drugo jutro, ko se je Pahom zbudil, se je napotil takoj proti Uralu. Prehodil je vrsto za vrsto. Že so bili njegovi čevlji docela raztrgani, ko je došel v deželo Baškirov. Šel je takoj k starosti ter mu podaril lep bel kaftan iz ovčjega krzna, kojega je bil nalašč za to vzel s seboj. Poklonil se je uljudno pred starostjo ter mu skazal vse časti.

Starosta je bil rejen mož z debelim trebuhom in rudečim nosom ter je smrdel po žganju. Toda Pahom se mu je priklupil, zato je rekel: „Ti si priden dečko. S čim naj ti postrežem?“

Pahom pa je odgovoril: „Tu imate veliko več sveta, nego ga rabite. Saj vidim, da je malo zemlje obdelane, drugo so pa vse prazne ledine. Prodaj mi nekaj te zemlje, ki je tako ne rabite. Za 1000 ralov ti plačam 1000 rubljev.“

Župan pa je odvrnil: „Tukaj ne prodajamo zemlje po ralih, ker nimamo zemljemerca. Prodajamo le po „dnevih“. Daj mi svojih 1000 rubljev, pa bo vsa zemlja tvoja, ki jo obhodiš v enem dnevu. Vstani jutri zgodaj, da boš imel več časa, da boš več obhodil.“

Drugo jutro se je vstal naš mužik uže pred zarijo. Obul se je v nove čevlje, vzel v roko gorjačo ter si zataknil za pas kos kruha ter steklenico vode. Potem je šel buditi starostjo, ki je še spal. Sinoči je bil pijan zaspal ter se niti ni slegel iz svojega novega kožuha.

Starosta in Pahom ter še nekaj kmetov iz vasi se je podalo na grič za vasjo, od koder je bilo videti daleč na okrog.

Zdaj veli starosta: Tukaj se vstavimo. Deni svojo kapo na tla ter svojih 1000 rubljev vanjo. Ko bo začelo solnce vzhajati, greš na pot. Ali pomni si, ako ne boš nazaj pred solčnim zahodom, izgubiš svoj denar, a zemlje ne dobiš niti pednja.

Pahom je samo prikimal v znak, da mu je kupčija po godi. Nič se ni bal. Saj poletni dan je dolg, lahko prehodi do večera svojih 40 vrst. To bi bilo posestvo desetih štirjaških vrst, to je več, kot si je kedaj želel. Lahkega koraka se poda na pot, za njim pa jaše Tatar, ki ima zabiti v zemljo zdaj, zdaj kol, da zameji novo posestvo.

Ko je prehodil Pahom 10 vrst, se je ogledal po solncu ter videl, da še ni prešlo četrte svojega pota. Mislil si je, da lahko prehodi še kakih pet do šest vrst. Čutil se je čilega in lahkega ter je vesel nadaljeval svojo pot. Toda, ko je prehodil petnajst vrst, je zapazil, da postaja njegova senca krajša in da je solnce že skoro na višku. Hitro se je obrnil na desno ter pospešil korake. Kmalu na to je prišel čas obeda. Pahom bi se bil kaj rad vsedel; vsaj toliko, da bi se najedel. Toda premišljeval je, da bi se s tem predolgo zamudil; jedel je torej svoj kruh kar gredoč ter izpil nekaj vode. Ko je prehodil dvanajst vrst je zapazil, da se solnce uže nagiblje. Ker je počutil tudi že neko utrujenost, je hotel pričeti kar tretjo stranico. Toda, baš ko se je imel obrniti, je prišel do potočička, kojega bregovi so bili zaraščeni z bujnimi vrbami. Lahko bi bil pregazil vodo, da pride v novo

smer, toda smililo se mu je koristnega studenca, da ga ne bi dobil v svojo posest. Šel je tedaj ob vodi gori do izvora ter pridobil tako še par vrst.

Med tem je bilo preteklo solnce uže tri četrt svojega loka. A holm, od katerega je bil Pahom odšel, je bil tako oddaljen, da ga je komaj še videl. Zdihoval je: „Škoda, da ne morem prehoditi še dveh takih stranic, toda prekasno je že. Moja posest zdaj sicer ne bo enakomeren čtveterokotnik, toda še huje bi bilo, ako bi izgubil vse. Vdariti jo moram kar naravnost proti griču!“

Pa da mu je bilo laglje, je vrgel suknjo in steklenico proč ter stopal še hitreje.

„Le naprej,“ je rekel, „za petdeset let sreče se že splača eno uro napeti svoje moči!“

Pa je začel teči tako urno, da mu je Tatar na konju komaj sledil.

Strahoma je zapazil, da njegova senca, ki je šla pred njim, vedno bolj raste. A še vedno ni bilo holma. Rad bi se bil ogledal po solncu, toda ni se upal, kajti zamuditi ni smel več niti hipca. Ali čutil je, da se je dotaknilo solnce s svojim krajem uže obzorja širne stepe. Pritisnil je komolce k sebi, na ustah so mu stale tople pene, s čela mu je curkoma tekkel znoj. A tekkel je, kar se mu je dalo. In dospel je še pravi čas. Le na holm mora še stopiti.

Glej, solnce je v tem že skoro čisto zatonilo. Zadnji njegov žarek obsveti še holm v tem hipu, ko dospé tja mužik, že popolnem onemogel, se priklanja, se prehití na zemljo, ko se z roko dotakne kape z denarjem.

„Vrl dečko,“ reče župan. „Lepo pot si prehodil ter si pridobil lepo posestvo. Si-li zdaj zadovoljen? Zdaj si najbogatejši kmet v našem okolišu!“

Toda mužik ni odgovoril več. Tudi se ni več vzdignil. Bil je mrtev. Iz njegovih ust je curjala kri.

Starosta se je zasmejal, kot bi bil zdaj vrag v njem. Vtaknil je denar v žep ter rekel svojim ljudem: „Kar tukaj mu izkopljite grob. Njegova posest bo jako mala, šest čevljev dolga, dva čevlja široka, ravno toliko, kolikor gre vsakemu človeku.“

AVG. STRNIŠA:

KMEČKI LJUBICI.

Na oknu tvojem ni nageljna več,
in uvenel ti je rožmarin:
dekle, ljubezen je najina preč —
ostal je samo še spomin . . .

In kadar zdaj mimo okna grem,
zaplaka mi trudno srce —
saj, če se na okno tvoje ozrem,
oči samo plašne le vame strme —

Na oknu tvojem že nageljna ni.
Ah, kdo ga je dekle ukral —
kdo rožmarinu odrezal je vrh —
kdo cele noči je s teboj kramoljal?

Tvoje globoke oči se solze,
zbledeva ti lepi obraz —
zgubljena je sreča, zgubljeno je vse —
ti zame, in zate jaz . . .

V KRČMI.

Komaj da sem vstopil, me je že pozdravil moj nekdanji znanec in tovariš izza študentovskih časov in mi je ponudil brž svoje žganje. Sedla sva k mizi v kotu, kjer je bilo najmanj pivcev in kjer je sedela čudno oblečena ženska, zavitana nemarno v pisane cunje, razoglava, lase razpletene, kuštrave, polne, do komolcev gole roke oprte ob mizo.

Naročil sem si vrček piva in sem se nagnil k svojemu tovarišu:

„No, kako kaj, Anže? . . . Kaj delaš in počenjaš sedaj v teh pustih, deževnih časih, ko je človeku pri srcu, da bi vzel revolver —“

„Ne govori!“ me je prestrigel tovariš, dvignil steklenico z žganjem k ustom in je pil v dolgih požirkih. Ženska poleg naju se je ozrla izpod prstov name, zgenila se je in je nagnila razkuštrano glavo globoko nazaj.

Anže se je sklonil k nji.

„Boš pila, prokleta? . . . Kod si se pa vlačila celo dopoldne, da te ni bilo domov, da sem te našel šele tu v krčmi . . . Nà, pij!“

Podal ji je steklenico in pila je, oči vprte vame, vrat lahno upognjen.

„Da veš, to je moja ženka, — tri leta sva že skupaj . . . No, tebi se zdi to čudno — ali kaj bi se čudil? . . . Je pač tako,“ mi je pripovedoval tovariš in njegov glas se je pri tem čudno tresel.

„Kako? . . . Tvoja žena je? . . .“ sem vprašal začudeno in tiho, da bi me ne čula ona.

Anže je udaril s pestjo ob mizo:

„Moja žena je, . . . tri leta že, . . . pa kaj bi ti govoril . . . Sedi bliže, no, bliže, Berta!“

Ženska se je zravnila, popravila si je razpletene lase in je sedla čisto blizu k nama; tih, čuden smehljaj je zaigral na njenih licih, a samo za hip, nato je takoj ugasnil; njene velike, črne oči so strmele topo in brezizrazno kakor prej.

„Vzdrami se, klada, kaj pa molčiš? . . . Kod si pa hodila ves božji dan? . . . Daj, govori, . . . kakor klada je; še ziniti se ji ne poljubi . . .“

Hitro, v pretrganih stavkih, brez vsake zveze, je govoril Anže, sklonjen nad mizo; ni se ozrl name. Ženska je sedela mirno, njena gola desnica je počivala na mizi; ni se genila, pogled v tla uprt, ustnice jezno stisnjene; prsa so se ji rahlo dvigala. Zdajpazdaj me je pogledala izza trepalnic, a zopet povescila glavo.

„Povej, kako kaj živiš?“ sem silil v tovariša. „Še ničesar mi nisi povedal . . . kar molčiš . . . Z ženo se boš že še doma pomenil, če je kaj važnega . . . Povej mi kaj!“

Anže se je hripavo zakrohotal.

„O čem naj pripovedujem, ko ne vem ničesar? . . . Saj ni vse skupaj nič. Zdavnaj sem že spoznal, da je moje življenje tako bedasto in tako neumno kakor nikogar drugega na tem svetu. Misliš, da mi je prijetno, delati tam pri kanalu za par soldov na dan? . . . Saj veš, tisti kanal je tam zunaj mesta. No, vidiš?“

Izpil je žganje in si je naročil zopet novega.

„Tako je torej s tem!“ je nadaljeval tišje in se je nagnil k mojemu ušesu.

„Saj bi bilo vse dobro, da bi le ne bilo te proktete ženske . . . Glej, pred tremi leti sem se zatelebal v njo. Počemu? Vrag vedi, počemu? Dopadla se mi je, drugačna je bila takrat . . . prokleta . . . In čisto sem bil zaljubljen . . . tako neizrečeno zaljubljen, da je bilo smešno . . . Bila je takrat čedno dekle; in kako je hodila, bujna in sveža kakor je bila . . . Toda pustimo to! . . . Bil sem zaljubljen vanjo kakor v gimnaziji v tisto Lenčko . . . Da bi me ne bili spodili iz gimnazije, bi bilo pač drugače . . . Tako torej sem vzel Berto, glej . . .“

Zadnje besede je izpregovoril mrmraje in skoro neslišno. Pogledal sem mu naravnost v oči in povetil jih je, bogvedi zakaj . . .

Izpil sem pivo in sem se hotel odpraviti; zakaj krčma je bila čisto zakajena, rezki, osorni glasovi so se čuli od vseh strani; ob dolgih, nerodnih, z žganjem politih mizah so sedeli pivci, komolce oprte, pili so žganje in kadili slab tobak. Nad glavami pivcev so se vili sivkasti oblački proti stropu in proti napol zagrnjenim oknom.

Tovariš se je zasmejal.

„Ni treba še hoditi . . . čemu neki? Ostani in pij.“

Naročil sem si še piva in ostal. Anže me je ogledaval po strani in ni govoril; njegove udrte oči so se čudno bleščale, nekaj je bilo v njih, kar jim je dajalo poseben izraz.

Ženska je sedela nepremično kraj naju, kakor ulita, obraz resen, oči mrtve; roke je imela v naročju, upognjena glava je klonila na prsi.

Nenadoma se je prizibal izza miz, izza dimovega oblaka, ki je visel v pivnici nad vsemi glavami, mlad, čokat, zastaven fant, steklenico žganja v levici in je stopil k naši mizi, k Berti, in je sedel kraj nje.

Anže ga ni zapazil, bil je sklonjen, zlovoljen, s prstom pa je bobnal ob mizo.

Berta se je vzdramila, ko je zapazila pred sabo čokatega fanta in žganje; rahel smehlaj je zatrepetal okrog njenih usten, v čudnem ognju so zažarele črne, brezizrazne oči. Pila je, a malo, toliko, da si je omočila jezik. Čokati fant se ji je smehljal in ji mežikal z očmi. Berta ni gledala nanj, sklonjena kakor je bila. Tedaj se ji je fant čisto približal in ovil svojo roko okoli

njenega pasu; ni se zgenila pri tem ženska, še ozrla se ni na fanta, ki ji je šepetal na uho in se glasno smejal . . .

Anže je dvignil glavo, okrenil se je k meni.

„Se nisi šel . . . ti stari moj prijatelj . . . Dobro, dobro, to me veseli . . . Ná, pij žganje! . . . Nočeš? Seveda, ti si postal čisto gosposki. — Kje je pa Berta?“

Ozrl se je, ozrl sem se nenadoma tudi jaz — ženske in plečatega fanta ni bilo več pri mizi; kakor kafa sta bila izginila . . .

„Prokleta! Jaz ji pokažem . . . ne bo se vlačila več okoli . . . Saj se mi je zdelo, da je prišel nekdo sem, a zadremal sem, vrag! Ti vlačuga, potepenka zanikrna!“

Kregal se je še dolgo in je zrl vame.

„Ti še ne veš, kaj se pravi živeti? Nisi še prav ničesar izkusil v življenju . . . A jaz vem, vem, vem . . . Tam pri kanalu delam, za par soldov, ki jih potem zapijem, veš? To je moje življenje, vrag ž njim! In moje žena mi gospodinji . . . Vlačuga! Le čakaj, pretepem te tako, da ne boš vedela, kje se te drže kosti . . . Povedal ti še nisem, da je Berta vlačuga. Saj veš, kakšne so vlačuge? Ne?! O revež! . . . Po cele noči se potepa okoli in se vlači s pijanci; vsak je dober zanjo, čisto vsak . . . Proketo življenje!“

Udaril je znova s pestjo ob mizo in je pil v globokih požirkih žganje.

„Vidiš, jaz pijem, da se izpijem . . . Ko bo zadosti — revolver v roke!“

Zibal je semintja glavo, poznalo se mu je, da je že močno pijan. Govoril je še naprej, zmedeno, vsenavzkriž, kakor govore pač pijanci.

Naenkrat me je prijel za roko.

„Kaj se ti mara, ki imaš tako lepo življenje! Kje si že? A, tam v uradu . . . dobra služba, mastna služba . . . A jaz? Kanal in vlačuga, vrag z obojim.“

Pljunil je na tla in je zakašljajal.

„Tako je — čemu bi se še naprej prepiral? . . . Ta vlačuga me jezi, jezi — si čul? Čisto bi jo zadavil, z obema rokama bi jo prijel za beli vrat, treščil bi jo na tla in bi jo pomandral kakor pljunek, kakor smet . . . A kadar se mi prikaže pred oči, ta mehka, opolzka kača, pozabim na vse lepe sklepe; pozabim in se zagledam še sam vanjo . . .“

Prenehal je in je nadaljeval s tišjim, rahlejšim glasom:

„Vidiš . . . tako in nič drugače . . . Ona je kača . . . vlačuga . . . Lepa ni sicer več tako kakor je bila pred tremi leti, a vendar . . . kača, vlačuga!“

Ko je tako govoril, se je prikazala izza duri v pisane cunje oblečena ženska; lase je imela razpletene, razmršene, lica upala; bila je Berta.

„Glej no, je že tu,“ je vzkliknil moj tovariš.

Berta je stopala tiho, drsaje k mizi in je prisedla.

Anže se je dvignil s stola.

„Kje pa si zopet bila?“

Berta je molčala.

„Ali boš govorila? . . . Vlačuga!“

Sedela je, roke na kolenih, ni se genila.

Anže je stopil čisto k nji in jo je prijel naenkrat za golo roko.

„Govori, ti pravim! . . . Kod si se vlačila, kod si se potepala? . . . Ali meniš, da sem slep, da ne vidim, kaj se godi . . . Prej le sem malo zadremal, pa si se splazila ž njim tiho kakor tatica ven. Kam? Kdo je bil tisti? Povem ti, da ga zdrobim, če ga dobim v svoje pesti . . .“

Hropel je težko, govoril je sunkoma.

„Boš govorila ali ne?“

Stresel jo je za ramo in tedaj je planila pokoncu.

„Pusti me, dedec nemarni! Kaj sem ti storila?“

Stala sta si nasproti, oči v oči, vsa srdita in besna.

„Govori! . . . Vlačuga, potepenka . . .“

„Kaj sem jaz?“

„Vlačuga si in potepenka! . . .“

„Še enkrat; kaj sem jaz?“

Stisnil je še tesneje njeno polno, belo roko, stopil je čisto k nji in je zavpil na ves glas:

„Potepenka! Povej, kod si se vlačila?“

Tedaj se je zravnila in ga udarila s prosto levico po rdečih, razpaljenih licih.

„Ná, boš vedel, kaj se pravi potepenka . . .“

Anže je zaškrtal z zobmi in jo je sunil v stran; spodteknila se je in je padla na tla. Ko se je dvignila s tal, sta si stala zopet nasproti.

„Izpusti!“ je ječala Berta.

„Ne izpustim,“ je zatrjeval on in jo je stresal za ramena.

Vsa krčma je bila na nogah; pivci so vstajali s svojih sedežev in hiteli k naši mizi, kjer sta se prepirala moj tovariš in njegova žena.

„No, kaj pa je? . . . Kaj imata? . . . Še po policaja bo treba . . .“

„Ali me ne boš izpustil?“ se je branila Berta in se je hotela izviti iz Anžetovih rok.

„Ne izpustim te, kača zapeljiva, pomendрати te hočem. Dovolj sem že pretrpel zaradi tebe, vlačuga! Sedaj je prišel dan plačila, razumeš? . . .“

Planila je nanj, da bi mu izpraskala zabuhli obraz; z vsemi močmi sta bila drug drugemu v lica, zibala se semintja in se urno sukala. Končno sta se zvrnila na tla.

„Izpusti!“

„Ne izpustim, zadavim te . . .“

Obadva sta hrôpela in se premetavala po tleh.

„Kača zapeljiva! . . . Vlačuga! . . .“

„Pusti, dedec!“ je prosila vzdihovaje ona.

Sunder in hrup sta nastala v krčmi; vse je hitelo na mesto, kjer se je vršil pretep.

„Po policaja!“ so kričali eni.

„Čemu neki?“ so govorili drugi. „Saj jo vidite, kakšna je. Zares je vlačuga, naj jo le pošteno nabije.“

Skobacala sta se s tal in sta se vnovič spoprijela.

„Lump si, pa ne mož,“ je jokala Berta; lasje so se ji usipali po čelu navzdol, po licih je curljala kri.

Anže je vzkipeł.

„Lump sem, da . . . ti pa . . . ti pa . . .“

Kmalu sta bila zopet na tleh; tu sta se ruvala dalje, brez prestanka, vsa upehana in potna.

Tedaj je zašumelo med gosti.

„Po policaja! Takoj!“

Kmalu nato so se duri hrupoma odprle in vstopil je policaj.

„Mir! — Kaj imate tukaj?“

Stopil je k njima, k mizi.

„Mir, pravim!“

Namah sta bila obadva pokoncu. Berta je pridušeno jokala, on je klel; v pijanosti so se streznile njune oči.

„V imenu postave —“ je stopil policaj izza mize in ju je uklenil.

Berta je glasno zajokala.

„Jaz sem nedolžna . . .“

Skozi zobe je siknil Anže.

„Kača, — nedolžna . . .“

Policaj je dvignil obrvi.

„Mir! Tiho! — Z menoj!“

Vsi trije so izginili skozi duri na cesto; moj tovariš se je bil pri vratih ozrl name in pri tem povetil glavo na prsi; solze ni bilo na njegovem licu.

Izpil sem naglo svoje pivo, plačal in šel.

Dr. IVAN LAH:

UTEHA.

V erjemite, milostiva, da je resnica na moji strani. Ljubezen je iluzija, zmota, laž, nekaj, česar v resnici ni. Razumem, da je vam težko verjeti, toda nekoč, ko pride spoznanje, mi boste priznali, da sem govoril prav. Mi si samo mislimo, da ljubimo, in zdi se nam, da ni mogoče drugače, da je tako usojeno, da moramo ljubiti onega, kogar ljubimo. Toda vse to je lastna prevara. Te prevare se je treba osvoboditi, kakor drugih laži, ki vladajo danes v življenju. Kajti te laži so vzrok vse nesreče in žalosti. Dokler človek ne pride do spoznanja, živi v teh prevarah in lažeh, zato ne vidi resničnega življenja: sanja o nemogočih stvareh, hrepeni za neresničnimi cilji in živi nesrečno

življenje. Čemu nesreča? Nesreča je na svetu nepotrebna in neopravičena. Delajo si jo ljudje sami, ker ne poznajo svet, kakor je. Kadar pride spoznanje, zavlada razum in potem ni nikake nesreče. Nesreča je samo posledica napačnega mišljenja; vi si na primer mislite, da nekoga ljubite. Vi ne ljubite v resnici, ampak si mislite. Ako bi si ne mislili, bi ne ljubili. Ako vas dela ljubezen nesrečno, morate si misliti, da ne ljubite. S tem preženete pravaro, laž, iluzijo — in nesreča izgine. Kajti verjemite, da ste lagali sami sebi, ako ste mislili, da ne ljubite. Z vsem je na svetu tako, kar sloni na napačni veri. Vzemite na pr. molitev: ako verujete v boga in v svetnike, se vam zdi, da molitev pomaga. V resnici ne pomaga, ampak mislimo si, da pomaga, ker verujemo na milost, dobroto. To je samoprevara, sugestija, oprostite, težko je najti primernih izrazov. V molitvi se vam zdi, da se bližate bogu, da vas sliši višje bitje in vstanete potolaženi, okrepčani. To vse je prevara: nikomur se ne bližate, nikdo vas ne posluša, vsa uteha, tolažba je neresnična, mislite si jo, kakor ste si mislili vse drugo. Ali vzemite „obhajilo“. Ako verujete, imate velika čuvstva v srcu, kakor da k vam prihaja bog, ako ne verujete, nimate nikakih občutkov . . . Ako bi bilo resnično, moral bi imeti občutke tudi ta, ki ne veruje. Nič ne pomagajo mohamedanu naši blagoslovi, ker vanje ne veruje; tudi nam ne koristijo, ampak mislimo, da koristijo, verujemo, zdi se nam . . .

Tako je z vero, milostiva. Ako verujete v boga, se vam zdi, da je, ako ne verujete, se vam zdi, da ga ni. Ako verujete, mislite in sanjate o njem, kakor otrok, ki veruje v bajke, ako ne verujete, si ga ne morete predstavljati. Vse to dela prevara, iluzija, laž. In sedaj mislite, kako boli spoznanje, ako vidimo, da ni resnica, kar smo si mislili. Zato je treba človeštvo osvoboditi od prevar, iluzij, laži. Vse to nosi v sebi napačna vera. Rekli bode, to je prepričanje. Prepričanje se ustvari iz dokazov, iz spoznanja, vera pride sama z vsemi prevarami in lažmi. In človek veruje v neresnične stvari, hrepeni po nemogočem in živi nesrečno.

Tako je z ljubeznijo, milostiva. Tudi ljubezen ni resnična, ampak živi v veri. Ljubezen sama veruje napačno. Slišali ste, da je ljubezen slepa. To je resnica, milostiva. Ljubezen živi v slepi veri. Ljubezen ljubi lepo in dobro. Toda, ko pride spoznanje, se pokaže lepo in dobro v drugi luči. Kako je z ljubeznijo? Človek ljubi samo do spoznanja. Ljubezen ni sila, ki obstoja sama na sebi, ampak izhaja iz vere, iz čuvstva; toda čuvstvo živi v prevari, v iluziji, v laži. Zato ljubite samo, dokler mislite, da ljubite: dvomite o čuvstvu, o prevari in prišli bode do spoznanja in ljubezen izgine. In sedaj govorim o vas.

Vi ljubite. Tudi on vas ljubi, toda drugače, nego vi: To je ljubezen po spoznanju. Težko je govoriti o tem. V splošnem se to imenuje: onstran dobrega in slabega. Tam človek natančno spozna, kaj in kako. Zadovolji se z življenjem kakor je, od sveta vzame to, kar je prijetno in ne trpi zaradi praznih sanj, ki pri-

hajajo iz nespoznanja. Prirostemu človeku vsako svetlo steklo lahko prodaste za dragi kamen, ako vam veruje, onemu, ki razločuje dragi kamen od svetlega stekla, ne morete prodati. In vendar bo oni, ki veruje, da ima dragi kamen, v resnici pa ima le steklo, bolj srečen, nego oni, ki ima dragi kamen, a dvomi nad tem. Tako je cena vsake stvari odvisna od naših čustev; v resnici pa je njih cena sama na sebi šele v spoznanju, kajti prva cena je samo navidezna. In pomislite si bolest razočaranja! Ako pa ljubite steklo, o katerem veste, da je steklo, je morda vam ljubše od dragega kamena. Toda, kaka je taka ljubezen!

Sedaj bo vam vse razumljivo. Vi ga ljubite. Tudi on vas ljubi. A čemu je treba nesreče in trpljenja? On ni prišel. Dobro. Vi mislite, da hodi z drugimi. Zakaj bi hodil? Vi trpite pod napačno mislijo. Ta misel je lahko prav tako napačna, kakor misel o vaši ljubezni. Vse je misel. Vi odgovorite: ne, to je čustvo. Toda to je prevara. Pomislite in spoznali bode, da je prevara. In potem ne bo niti bolesti niti solz. Kaj hočete še od življenja? Pravico do solz priznavamo danes samo onim, ki nimajo kruha. Bogatim ni treba jokati in delajo greh proti življenju, ako jokajo. Imate vsega dovolj: vse radosti in zabave. Glejte to letovišče, to krasno prirodo, jezero. Koliko krasnega skriva v sebi to življenje. In vse vam je odprto. Vidite, to je resnica in resničnost! O tem se ne da dvomiti. Ne dajte se motiti prevari. Storite korak čez spoznanje in videli bode za seboj laž in živeli bode resnično in srečno življenje . . .

Sedela sta na klopi ob stezi, od koder se je videlo na celo jezero. Prostdušno in prepričevalno je govoril te besede. Tuintam s povdarkom, tuintam z nasmehom. Ona ga je poslušala le na pol in je mislela na njega, po katerem je tako hrepenela, ki ni prišel . . . Sklepala je iz prijateljskih besedi, da jo hoče nekdo tolažiti. Gledala je čez jezero na drugo stran, kjer so se lesketali valovi v zadnjih večernih žarkih. Ni mogla razumeti njegovih besedi.

Obrnila se je in je rekla: „A kaj je potem še res?“

„Nič, milostiva, nič več ni res, edino res je, da živimo in da imamo od življenja tem več, čim bolj vživamo življenje, da je vse na svetu igra, zmotà, izpremema in da je sreča v tem, da ne želimo tega, česar ni, in da se zadovoljimo s tem, kar je: to je — trenutek, ker ta edini je resničen.“

„In morebiti niti to ni res.“

„Kar imam v rokah, to je resnično: kar je bilo, je brez pomena, ker ni več in kar bo, nima smisla, ker ne vem, če bo. Zato vzamem to, kar je resnično in skušam ustvariti krasno življenje. Zato so odveč vsi zdihi, bolesti, trpljenje, razun onih, ki nimajo kaj jesti. Vi pa imate vsega dovolj . . .“

„In vendar srce hoče svoje . . .“

„Srce želi svoje. Nihče mu ne brani, da sanja, kakor hoče. Toda to je začetek vse prevare in nesreče. Pravimo: srce ljubi, lahko bi se zgodilo, da bi človeka, ki ga ljubite, nikdar ne bili

srečali; ako bi bil prišel drug človek, ljubili bi bili drugega; kaj je torej na ljubezni resničnega? Zakaj se jutri sovražijo ljudje, ki so se včeraj ljubili? Kaj je torej na ljubezni večnega? Ali ni vse samo slučaj? Kaj je torej pri tem nesrečnega? Ali ne odločujemo mi?“

„Ne, gospod, jaz čutim, da ga ljubim. Jaz moram . . .“

„Da, vi nimate svoje volje. Pravijo, ljubezen ima svojo voljo, človek mora. Volja je tem silnejša, čem manjše je spoznanje, ker izhaja iz čuvstev, iz nagona. Taka volja je slepa in se hoče uresničiti v kljub vsem oviram. Ako pa spoznanje obvlada voljo, potem odločuje razum.“

„Ali mislite, da je to sreča?“

„Da, to je edina sreča, ker tako življenje ne pozna bolesi; razum zavrže in premaga vse, kar je slabo, neprijetno, škodljivo.“

„Toda jaz sem tudi v bolesi srečna.“

„Tudi ta sreča prihaja iz prevare, ker lahko ni resnica to, iz česar izhaja.“

„Dovolite, da sedaj, sama razmišljam o tem.“

„Milostiva, hotel sem vas prepričati in utolažiti. Veste, da sem vaš in njegov prijatelj.“

„Hvala lepa za uteho.“

Poslovil se je in je počasi odšel po stezi proti jezeru, kjer je bila promenada.

Pozno zvečer so videli hoditi belo gospo po bregu, ko je svetil lunin sijaj po pokrajini. Drugo jutro so jo potegnili iz jezera.

Zdravnik pod ceni.

„Kaj še? Vi ste dali zdravniku 50 kron za operacijo kurjega očesa? Za ta denar jaz Vam odrežem lahko celo nogo.“

Previdnost je mati modrosti.

„Zdaj bi le rad znal, ali moja žena pri poljubu zapazi, da sem pil vino! (K dekli:) Mica! Poskusite to z menoj najpoprej vi!“

Dobra otroška moka — varuhinja naroda.

Zadnje ljudsko štetje je hudo vznemirilo vsakega prijatelja našega naroda. Dočim smo se dosihmal veselili, da rastemo tudi po številu, je nam zadnje ljudsko štetje pokazalo neovrženo resnico, da se urno bližamo do mrtve točke, kjer število rojenih ne presega števila umrlih. Ob času, ko tako poedinec, kakor vse ljudstvo v vseh strokah napreduje, ono počasno rastenje naroda pomeni pravzaprav začetek njegovega pogina.

Zakaj se manjša število novorojenih, o tem ne bomo tukaj na široko razpravljali. Ali ta primanjkljaj ne bi bil tako hud in osoden, ako bi vsaj ti novorojenci ostali pri življenju, izrasli ter postali koristni udje svojega naroda.

To pa se ne strinja z resnico, ker ravno novorojenčkov umrje največ. L. 1906 je umrlo v slovenskih krajih v prvem letu po rojstvu iz vsakih 1000 dojenčkov poprečno 315.

V prvem letu svojega življenja umrje tedaj cela tretjina izmed vseh teh, ki nas tekom leta zapusté za vselej.

Ako vprašamo, kaj je tega vzrok, potem nam odgovorijo večaki, da dve tretjini izmed njih t. j. malodane pol tretje sto izmed vsakih tisoč umrlih, umrje vsled pokvarjenih prebavil.

Bolezni prebavil pa povzroča navadno napčna hrana. S čim naj tedaj hranimo dojenčke? Z materinim mlekom!

Toda te naravne hrane za vse dojenčke sploh ni, nekateri jo dobivajo le kratek čas! S čim potem moramo to naravno materino hrano nadomestiti?

Ali je sploh kako nadomestilo, ki doseže popolnoma vrednost materinega mleka?

Take hrane doslej pač še ni bilo, pa je tudi ne bo. A najbolj ji je podobna „Vydrova otroška moka.“

Ako otroka hranimo z Vydrovo otroško moko in sicer natančno po navodilu, katero je priloženo k vsakemu zavojčku, dalje, ako otroka skrbno varujemo po namigljajih, ki so zaznamvani v knjižici: „Odgoja in oskrbovanje dojenčkov,“ ki smo jo mi izdali, potem imamo dokajšnje upanje, da otrok lahko ne zboli ter da srečno prekorači nevarno prvo leto svojega življenja.

Kolike važnosti je Vydrova otroška moka, razvidite lahko zopet iz sledečih novih dokazov in priznanj:

Brejcha Francišek, žel. uslužbenec, Hlubočpy: Blagovolite mi takoj poslati 1 kg Vaše otroške moke, kajti naši Hanici zelo ugaja.

David Peter, kmet, Troubky-Zdaníky: Pošljite mi 1 kg Vaše izvrstne otroške moke.

Dvořák Janez, črevljár, Vystrčenovice, Nová Říše: Otroška moka se je izvrstno obnesla, dete je lepo, zdravo in živahno in jaz sem hvaležen, da sem jo dobil.

Marica Bartlova.

Henrik Haberkorn.

ji nad vse dobro diši in tekne. Opoldan dobiva nekaj požirkov juhe, nekaj prikuhe in kuhanega sadja, 4krat na dan pa Vašo otroško moko. Pred par dnevi pa je nam moke zmanjkalo in revica Mirica ima pokvarjen želodček. Zato Vas prosimo, da nam nemudoma pošljete zopet Vašo izvrstno otroško moko.

Mirica Jelovškova.

zanov, Galicija: Blagovolite mi poslati 6 kg Vaše izvrstne otroške moke. Jako obžalujem,

Hanica Popilkova.

Haberkorn Ana, šivilja, Wasserhäuseln, p. Bečov: Pošiljam Vam fotografijo našega majhnega Henrika, ki je zdaj eno leto star in ima 5 zobov. Ko je bil dve leti star, je jako slabo izgledal, odkar pa zavživa Vašo otroško moko, je zdrav in čil. Pošljite mi nemudoma še 3 kg Vaše moke.

Hauser Gustav, Víska pri Libercu: Dovoljujem si Vam poslati sliko naše Anice, ki smo jo hranili z Vašo otroško moko. Fotografirana je bila, ko je bila 7 mesecev stara.

Jelovškova-Kveder Zofka, pisateljica in soproga zdravnika v Zagrebu: Pošiljam Vam sliko naše ljubke Mirice, ki je zdaj 11 mesecev stara. Od 6.

mesca jo prikr-
mujemo
z Vašo
otroško
moko, ki

Anica Hauserova.

Kaiser Franč., žel. čuvaj, Hodkovice: Naša Micika je bila od 2. mesca prikrmovana izključno z Vašo otroško moko, ki ji je izvrstno prijala in dosihmal ne more biti brez nje. Vaš izdelek vsakemu toplo priporočim.

Kapal J., c. k. poštni uslužbenec, Kralj. Vinogradi: Naša Miljuška ne more pogrešati svoje priljubljene hrane Vydrove otroške moke, zato mi je pošljite 3 kg pošto obratno.

Kestner Frančišek, učitelj, Předslavice, p. Volyně: Imenom svojega svaka **Josipa Komrske**, kmeta v Marcovicah, usojam si Vam poslati fotografijo njegovega Venička. Kakor se vidi, ugaja mu Vaša otroška moka, zdaj je 6 mesecev star in nikdar ni bolehal. Zato bom Vaš izvrsten izdelek povsod med znanci priporočil.

Munzar Frančišek, c. k. žandarm. postajevodja, Chrzanov,

Imam 10-mesečn. sinčka, za katerega sem kupoval od neke druge tvrdke en-

Veniček Komrska.

krat toli drago moko za otroke, a ta otroku ni ugajala, nasprotno pa z Vašo, ki jo žalibog rabi še-le prvi mesec, se dete jako rado posladka, zato pa je zdaj tudi zdravo ter dobro izgleda. Zato sem Vam iskreno hvaležen. Zdaj pa Vašo otroško moko tudi vsakomur priporočim, ker sem prepričan, da je najboljša in najcenejša!

Zítek T. J., poverjeni prodajalec naše otroške moke v Zgorn. Hamru, pošilja nam fotografijo **Popílkove Hanice**, hčerke Ivana Popílke, asist. stavitelja, 7 mescev stare in **Marice Bartlove**, 5 mescev stare, ki sta obe krmljeni z našo otroško moko.

Salač B., veleposestnikova soproga, Lipnik na Moravskem, Vlkava: Pošljite mi takoj 3 kg. Vaše otroške moke. Ta namreč našemu Vladku izvrstno tekne. Vašo moko sem prepustila že trem drugim mamicam, kajti vsakomur je naš fantič dopadel in zato hočejo tudi one poskusiti z Vašim izdelkom.

Synáček Francíšek, pismonoša, Černy Kostelec: Pošiljamo Vam fotografijo naše hčerke Marice, ki je od 14 dni svojega življenja prikrmovana z Vydrovo otroško moko, fotografirana pa je v 11. mescu. Vašo moko kupujemo od Vašega pooblaščenega prodajalca g. Lizner-ja v Črnem Kostelcu.

Štefja Fr., čevljar Lomnice n./Pop.: V album Vaših Vydrovčanov pošiljam sliko hčerke Vlaste, ki je bila hranjena izključno le z Vašo otroško moko in to od 8. tedna. Zdaj je 8 mescev stara in kakor je razvidno iz slike, je zdrava in čila. Lahko vsakemu toplo priporočam Vašo otroško moko.

Šťastný Václav, tesar, Hovořovice, p. Měšice: Pošiljam Vam fotografijo svojega vnuka **Otička Verner-ja**, katerega od rojstva hranimo z Vašo moko, zato jo tudi vsakemu toplo priporočam.

Votava Franc., Žižkoves, p. Praskačka: Z zadovoljstvom si Vam dovoljujem poslati fotografijo našega

majhnega Frančka, ki ga od njegovega rojstvanepretrgoma hranimo z Vašo otroško moko. Zdaj je 9 mes. star, tehta 10½ kg. in je zelo čvrst. Niti takrat ni bolehal, ko so se mu prikazali prvi zobki, kar pa je najboljši dokaz, da mu Vaša moka ugaja. Prosim, da ga uvrstite v armado Vaših majhnih Vydrovčanov.

Marica Synáčková.

Vlasta Štefjova.

Otiček Verner.

Franceko Votava.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank i. t. d. naj se pošiljajo naravnost na Vydovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek v Zagrebu, Pantovčak 1b.

Kralj. V kraljevstvu poezije bodete težko kdaj kraljevali. — **Kovačev.** Začetek je prav prijazen. Posebno ta le mi je všeč: Solncu: Vzhaja zlato solnce Daleč za gorami, Daleč za vodami Vse ljudi pozdravlja. — Vzre mi žarko solnce, Kjer je griček mali Njen obrazek zali, Toda ona joče. — Vgleda ljubko solnce Mi neznane kraje In zemeljske raje, Toda jadra dalje. — Če bi jaz bil solnce, Solze bi poljubil, Milo njo zasnuhil In ne jadrat dalje. — **Anton Danilov.** Meni je prav žal, ampak Vaše pesmice se mi zde precej prisiljene. Sicer pa se z verzi zasluži prav malo cvenka, mnogo manj, kakor morda mislite. — **Matija Rabert.** Vsakemu človeku ne morem posebej pismeno odgovarjati, posebno pa na razne šifre poštno ležeče ne. Sicer pa Vaš sestavek tako ni za drugega, kakor za koš. — **Joža Weisssova.** V „kinematografu“ ni brez talenta, ampak za tisk vendar še ne zadostuje. — **Gorski Ivo.** Pike in črtice so že davno iz mode! — **Milan Jelkov.** Vaše pesmi so še preokorne za javnost. Pišite jih našim slovenskim gospodičnam v albume, tako jih bo vendar kdo vesel. Pesmij ne vračam, preveč bi bilo dela. — **Ljuboslav Zelenin.** Oh, aliste naivni! Kartakoj naj se tiskajo Vaše stvari? Tako hitro še Cankarju ne gre. Sicer pa so v resnici le za platnice — noben začetek ni brez težav. Tudi si še zapomnite, da preveč zaljubljenih stvari ne sprejemam posebno rada. — **Valentin.** „Udano trpljenje“ ima le za Vas ceno. Napišite si jo v dnevnik. — **Francka.** Dragi Francka! Malo še počakaj, mogoče boš, ko zrasteš, prekosila vse druge slovenske pisateljice. Za zdaj bo treba pač še ostati pri šolskih nalogah. — **Ferdo D.** Naznanite meni in upravnistvu v Pragi takoj svoj naslov. Pesmi niso posebne. — **Vlasta.** Čeden prvi poskusek. — **Don Quijote.** Do zdaj Vam je poezija še veterini mlin, s katerim se zastonj borite. — **Danilov.** Manjka Vam zrelosti. — **Evgen.** Še premnogo neokritosrčne sentimentalnosti. Napišite kaj čisto priprostege in potrudite se pisat brez „literarnih ambicij“. — **Začetnik.** Vaš „Memento“ je — pardon, malo špajsen. Naj čitatelji sodijo: Bil on študent je lep mlad in vesel, Lepo je žvižgal, sladko je pel. Poslušajo radi ga grajski ljudje, Ga gledajo rade dekleta mlade. Posebno pa Pepca, Slovenije hči, Pogosto obrača vanjša oči. — Prišel bo čas, bo lep oficir, Sto zlatih bo služil dvakrat štir. Lahko bo s tem, kar bo dobil, Še ženico, otroke redil. — **Senjanin Venčeslav.** Vaši „po zgodovinskih virih“ spisani rimski humoreski nič kaj ne zaupam. Saj sami pravite: „... še nihče ni učen na svet prišel“. In kakor sodim, Vi še niste dolgo na svetu in torej še premalo učeni za zgodovinske humoreske. — **Nov.** „Hrepenenje Hane“ ne bom natisnila. — **Pepca.** Ni tako slabo, ampak napišite kaj drugega iz Vaše okolice, ki jo poznate. — **Nili Dravnik.** Le kratite si proste ure s svojimi pesmicami. Ampak za tisk niso. Vsaka stvar treba vaje in nekega neobhodnega znanja. Talent sam po sebi je kakor nebrušen drag kamen — ne ve, kaj bi z njim. — **Mici.** To je časnikarska notica in ne pesem! — **Prevorski.** Iz dveh majhnih strani se pač ne more soditi, če imate talent ali ne. Vidi se le to, da ste začetnik. — **Borivoj.** Fraze! — **Danila.** Za deklinški dnevnik prav srčkano, za tiskan časopis po Vaši verzki še niso. — **Nekterim sotrudnikom.** Nikar toliko psevdonimov! In pišite razločno!

Vseбина: CVETKO GORJANČEV: Rekrutove pesmi. — MILICA BORSTNIK: Večerne sence. — MIRKO P.: Študija. — FRANJO NEUBAUER: Ne smeš. JANKO: Prijateljem. — IVAN STUHELJ: Poglavlje o varčnosti. — JOSIP LOVRENCIĆ: Mladina. — SLAVKO TABORSKI: Gospa Ljudmila. — J. FERDO D.: Voznik. — RADIVOJ REHAR: Tiho so sanje šle... — JOSIP PREMK: Natakarjeva povest. — Kmet Pahom. — AVG. STRNIŠA: Kmečki ljubici. ZVONIMIR KOSEM: V krčmi. — Dr. IVAN LAH: Uteha.

BUHTIN

je izborno sredstvo,
s katerim pecivo za-
dobi lepi duh in fini
okus

$\frac{1}{4}$ kg stekl. zadošča
za 50 kg moke in
stane K 1.—.

JUHINI PRIDATKI

se rabijo za to, da
postane juha moč-
nejša ter zadobi iz-
vrstni okus po go-
vedini.

Stekl. $\frac{1}{4}$ kg K 1'60.

GORČICA

izvrstna k mesu
in klobasicam,
francoska mleta in
kremška zrnata.

$\frac{1}{2}$ kg. stekl. vsake
K 1.—.

Šumeči bonboni

„Ambo“ ali „s sidrom“ ter osvežujoči bonbon „Bene“ izgotavljamo tudi po zimi. Lahko bi kdo mislil, da jih v zimskem času ni mogoče kupiti. Res, da ni sezona, ljudje niso toli žejni kakor poleti, a vzlic temu je veliko cenj. odjemalcev, ki si bonbonov želé celo leto. „Ambo“ 40 kom. K 2.—, „s sidrom“ 50 kom. K 2.— in „Bene“ 25 kom. K 1.—. Blagovolite si zraven navadnega naročila naročiti tudi eno vrsto omenjenih bonbonov.

Pošljite na moj račun: (Blagovolite podčrtati naročene izdelke, da se izognemo pomotam.)

Kč.	Št.	Vrsta blaga	Cena		Skupaj	
			K	h	K	h
		„Uydrouke“ žitne kave	4	50		
		Otroške moke	2	40		
		Steklenica za 1 kg otroške moke	—	80		
		Juhinlh konzerv, mešanih u posameznih porcijah	1	50		
		Juhinlh konzerv: gobove, gra- hove, lečne, rezančne in riževe d $\frac{1}{4}$ kg škatlja	1	50		
		Juhinega pridatka $\frac{1}{4}$ kg steklen.	1	60		
		Oblatov maslenih štkt. 25 kmô.	2	—		
		„ „Deatin“ „ 40 „	2	—		
		„ „Dezeri“ „ 50 „	3	—		
		Šumežih bonbonov „Ambo“ štkt. 50 kmô.	2	—		
		„ „ „Ambo“ štkt. 40 kmô.	2	—		
		„ „ „s sidrom“ štkt. 50 kmô.	2	—		
		„ „ „Bene“ štkt. 25 kmô.	1	—		
		Buhtina, steklenica $\frac{1}{4}$ kg	1	—		
		Malinovega groga steklenica	2	—		
		Garčice franc. (mlete) $\frac{1}{2}$ kg stekl.	1	—		
		„ kremž. (zrnate) „ „	1	—		
		„Julepa“				
		Skupaj . . .				

„Vydrovko“ pošiljamo popolnoma posebej in vedno franko.
Ostale izdelke pošiljamo franko le, ako presega račun K 6.—.
„Julep“ pošiljamo le po želenci, vedno nefrankovano.

Cenik:

Vydrova žitná kava posлана posebej v platnenih vrečicah, poštnine prosta 5 kg. K	4:50
Otroška moka v zavitkih 1 kg.	2:40
Juhine konzerve (grahova, gobova, lečna, riževa in rezančna) v škattiji s 25 porcijami	1:50
Juhin prideatek, stekl. 1/4 kg.	1:60
Šumeči bonboni »Ambo« ali »s sidrom« 50 kmd.	2:—
Sadni bonbon »Bene«, 25 kmd.	1:—
Malinovi grog	2:—
Oblati »Desert delikat« zavitek s 50 komadi	3:—
Oblati »Destin«, zavitek s 40 kmd.	2:—
Masleni oblati, zavitek s 25 kmd.	2:—
»Buhtin« v 1/4 kilogr. stekleničah	1:—
Gorčica po franc. in kremžkem načinu po 1/2 kg. po	1:—
»Julep«, jabolčni 1/4 l. steklenica	—40
višnjevi in vinski	—60

Pošiljatev v znesku K 6:— (izvzemši »Vydrovke« in Julepa) pošiljamo franko.

Vydrova tovarna hranil, Praga VIII.

Izdaja in za uredništvo odgovarja založnik F. Vydra, Praga VIII. — Tiska B. Holinka, Praga VIII.

Ta list se ne more pošiljati kot tiskovina.

Blagovolite prilepiti vedno znamko za

5 vinarjev.

Naročnik:

Ime:

Stan:

Kraj:

Pošta:

Železniška postaja:

Datum:

Naznanilo:

Vydrova tovarna hranil

Praga VIII.
(poštni urad Praga 22)